



# KRØP

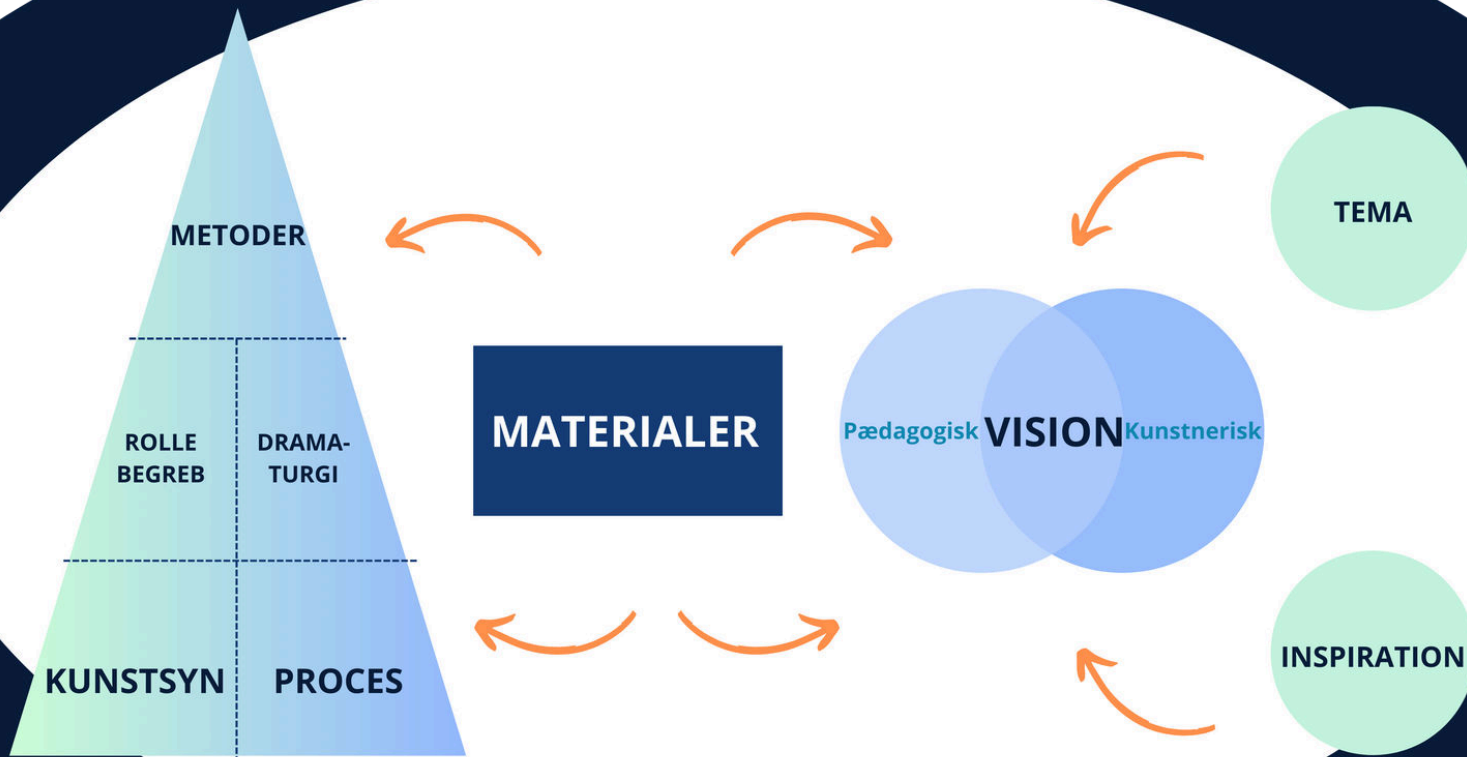
*Kunst, Rammer og Proses*

---

*En model*



ORGANISATIONSHIERARKI



ORGANISATIONSHIERARKI

## Hvad kan den og hvorfor skal den bruges?

Den model, du står med i hånden, er et redskab, der har til formål at skabe overblik over, hvad der udgør de grundlæggende rammer for en scenekunstproduktion og tydeliggør, hvilke parametre du kan justere på for at skabe den proces og det produkt, du ønsker.

På samme tid afgrænser og åbner den faget. Den kortlægger en produktions DNA, samtidig med at den åbner op for nye sammensætninger og tilgange. Den er skabt med en intention om at gøre det nemmere at tage bevidste valg og skabe rammer, som fordrer kvalitet og kreativ udfoldelse. Den kan både bruges til at konkretisere en ufærdig idé og til at generere nye.

Den repræsenterer en tilgang til scenekunst, som ønsker at skabe vekselvirkning mellem teori og praksis; pædagogik og kunst. Metoden er både en modreaktion på kedelige teoriforløb og uovervejede teaterproduktioner. Den tydeliggør, hvordan teoretisk forståelse og metodebevidsthed har potentiale for at udvide vores handlemuligheder. Samtidig gøres teorien levende, konkret og personligt forankret i forbindelse med en skabende og æstetisk proces.

Målgruppen er enhver, der ønsker at facilitere en scenekunstnerisk produktion. Den er skabt ud fra en tese om, at kunstnerisk og pædagogisk bevidsthed komplimenterer hinanden, uanset om det primære sigte er kunstnerisk eller pædagogisk. For at kunne føre en scenekunstnerisk vision ud i livet, kræves det, at der skabes de rette forudsætninger for skuespillernes arbejde. Tilsvarende kvalificeres en pædagogisk vision, når proces og produkt har kunstnerisk kvalitet. Ved at indtænke teknikker i en produktion- en proces, der er i vekselvirkning med et produkt - får øvelserne et konkret formål, og der er potentiale for en tydeligere erfaring med, hvad denne metode kan.

## Hvordan skal den bruges?

Når man laver en scenekunstnerisk produktion, er der utallige muligheder. De valg man tager (bevidste såvel som ubevidste), påvirker hinanden. For at sikre at ens vision ikke eroderer i processen, kræves både overblik og retning af facilitatoren. Manglende overblik vil ofte føre til automatiske beslutninger; at man søger mod det, man kender eller har erfaring med. For at muliggøre nye typer af udtryk og oplevelser, kan man skabe tydelighed ved at udfylde felterne i modellen. Modellen anerkender at skabelsesprocessen er dynamisk og at meget vil ændre sig undervejs, men ved at have dette værktøj ved hånden, vil justeringer blive bevidste valg og give flere handlemuligheder.

Modellen beskriver sammenhængen mellem de forskellige ramme-elementer. Visionen, den kunstneriske proces og det egentlige materiale påvirker hinanden, og den skabende proces beskrives som en kontinuerlig, cirkulerende strømning. Man kan derfor starte alle steder i modellen. Et oplagt sted kan dog være visionen. Hvad vil du med denne produktion? Måske er udgangspunktet pædagogisk; at du vil skabe en oplevelse for skuespillerne – give dem erfaring med noget. Det kan lige så vel være en kunstnerisk vision; at du vil belyse noget eller ønsker at skabe et udtryk. I takt med at du bevæger dig rundt i ottetallet, vil visionen udvikle sig og blive nærmere defineret. Man kan med fordel fortsætte sin bevægelse rundt i modellen, til man synes, at de enkelte elementer harmonerer med hinanden.

Metoder, rollebegreb, dramaturgi og kunstsyn er opsat som en trekant, da valget af metoder og tilgange til arbejdet vil afspejle en måde at tænke rolle og handling på, som igen repræsenterer en måde at tænke kunst på. Organisationshierakiet er illustreret som en ring omkring det hele, da måden man organiserer sig på og fordeler ansvar, vil komme til udtryk i alle modellens øvrige dele.

Modellen kan sammensættes på utallige måder, og det er kun fantasien, der sætter grænser. I det følgende udfolder vi modellens dele, for derefter at give nogle eksempler på forløb, som tager udgangspunkt i forskellige sammensætninger.

## Vision

Visioner er overordnede mål, intentioner og idéer, man har for forestillingen. Hvad er ønsket med denne forestilling? Hvad er det, vi vil sige med den, og i hvilken retning skal vi bevæge os? Visionen for en forestilling kan være grundstenene til at skabe en sammenhængende og meningsfuld oplevelse. Visionen omfatter både en kunstnerisk og pædagogisk dimension. Den kunstneriske er målsætningen for forestillingens æstetik og udtryk, mens den pædagogiske vision har fokus på læring og dannelse gennem praksis.

## Tema

Temaerne består i sin enkelthed af den overordnede idé eller det centrale emne, som forestillingen undersøger. Temaet er omdrejningspunktet for forestillingen. Under dette felt er det næsten kun fantasien, der sætter grænser. Eksemplerne kan være mange, men man kan stille sig selv nogle spørgsmål: skal temaet være konkret eller abstrakt? Skal temaet provokere? Skal temaet være nytænkende og moderne? Hvad vil jeg gerne sige med dette tema – og vil jeg overhovedet sige noget? Desuden kan man tilføje undertemaer, der yderligere udforsker og nuancerer centrale idéer. Kontraster kan også forstærke og udforske temaerne – kontrasterne skaber spændinger, dynamik og tilføjer lag af kompleksitet til forestillingen.

## Inspiration

Det er en god idé at notere sig, hvor man henter inspiration fra i forbindelse med forestillingen. Det kan give både dig selv og dine skuespillere en retning af, hvor arbejdet skal bevæge sig hen. Inspirationen kan komme fra hvor som helst, det kan komme fra en film, du har set, en samtale i bussen du har overhørt – eller noget helt tredje.

## Organisationshierarki

Det er godt at have en klar linje, hvordan man strukturerer det ledelsesmæssigt. Organisationsformen er en rækkefølge over, hvem der har teten – hvem har det endelige ord.

Her er eksempler på, hvordan organisationsformer kan se ud:

Dette er, hvis man arbejder med Michael Chekhov

1. Instruktør
2. Scenograf
3. Skuespillere
4. Dramatiker
5. Teknikere

Dette er, hvis man arbejder med Eugenio Barba

1. Skuespillere
2. Musikere
3. Instruktør
4. Teknikere

## Materiale

Materiale er det, der bliver til forestillingen, f.eks. manuskripter, roller, koncepter og benspænd. Materialer udvikler sig løbende og bliver til mere materiale, altså er materiale hele tiden i proces, lige akkurat indtil forestillingen har taget form og der er premiere. Materialer er det, vi genererer i processen til selve forestillingen. Man kan altså ikke forbinde materialer med rekvisitter og fysiske rammer.

## Kunstsyn

Kunstsyn er den grundlæggende forståelse af kunstens formål, værdi og funktion. Lene Kobbernagel har skrevet om de fire kunstsyn, som nævnes herunder:

### Det romantiske kunstsyn

Skuespilleren som kunstner, hvis personlige følelsesregister udgør en vigtig ressource i arbejdet med rollen. (s. 29 - S. P. A.)

### Det moderne kunstsyn

Skuespilleren trænes til kun at tænke de tanker og udføre de handlinger, som er nødvendige dramaturgisk betragtet. (s. 96 - S. P. A.)

### Det postmoderne kunstsyn

Konceptualiserede retningslinjer for, hvordan man som skuespiller skal bevæge sig på en scene. Kendetegnet er spilleregler, som er udarbejdet for at underbygge et forestillingskoncept. (s. 158 - S. P. A.)

### Det institutionelle kunstsyn

Skuespilleren arbejder med at have blik for, at alt i princippet er teater, så længe det iagttages som teater. (s. 209 - S. P. A.)

## Proces

Lene Kobbernagels fire kunstsyn er forbundet med fire procestyper.

### Den psykologiske procestype

I det romantiske kunstsyn anvendes den psykologiske arbejdsproces. Skuespilleren skal forstå sin rolles adfærd, det vil sige at forstå, hvordan rollen handler, ud fra en forståelse af hvorfor rollen handler, som den gør. (s. 28 - S. P. A.)

### Den dramaturgiske procestype

I det moderne kunstsyn anvendes den dramaturgiske arbejdsproces. Skuespilleren skal forstå rollens dramaturgiske funktion i skuespillet. Skuespilleren skal reflektere rollens valg udefra og skal kunne kommentere på den situation, rollen befinder sig i. (s. 94 - S. P. A.)

### Den konceptuelle procestype

I det postmoderne kunstsyn anvendes den konceptuelle arbejdsproces. Skuespilleren skal indgå et harmonisk samspil med øvrige sceniske elementer, derfor må skuespilleren forstå rollen som fysisk og visuelt materiale, og ikke tænke rollen i jeg-form, men i det-form. (s. 157 - S. P. A.)

### Den hyperkomplekse procestype

I det institutionelle kunstsyn anvendes den hyperkomplekse arbejdsproces. Skuespilleren skal i denne procestype få øje på de aspekter af devising, viewpoints og postdramatiske arbejdsformer, der får skuespilleren til at indgå i nye konstellationer, hvor det at reflektere over arbejdets form og indhold spiller en central rolle. (s. 208 - S. P. A.)

## Rollebegreb

Hvad er rollens funktion? Er det et menneske med følelser og tanker, som i det romantiske kunstsyn? En dramaturgisk funktion, som i det moderne kunstsyn? Et visuelt tegn, som i det postmoderne kunstsyn? Eller at kunne veksle mellem at tænke rollen som readymade, karakter og materialitet, som i det institutionelle kunstsyn? Her skal ikke tænkes på konkrete roller – men over skabelsen og funktionen rollen har.

ARISTOTELISK

MONTAGE

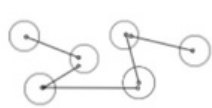
SIMULTANT

KVINDELIG

BØLGE

TILFÆLDIG

CIRKULÆR



## Dramaturgi

Dramaturgi er et begreb inden for scenekunst, der refererer til den strukturelle organisation og udvikling af en fortælling eller et stykke. Det omfatter både de narrative elementer (plot, karakterudvikling og konflikt) og de formelle elementer (sceneopbygning, dialog og tematisk udvikling), der arbejder sammen for at skabe helhed og engagere publikum. En dramaturg er ofte den person, der arbejder med disse aspekter af et stykke for at sikre, at historien formidles effektivt og overbevisende. Der er forskellige dramaturgier at arbejde med. De lyder således; først den aristoteliske dramaturgi, som de fleste af os kender som Hollywood- eller berettermodellen. Derudover findes der montagedramaturgi, simultan dramaturgi, kvindelig dramaturgi, bølgedramaturgi, tilfældighedsdramaturgi og cirkulær dramaturgi. Ovenfor er det visuelt vist, hvordan de forskellige dramaturgier arter sig.

## Metoder

Metoder er de forskellige tilgange, teknikker og værktøjer, der anvendes i arbejdet med teater og drama. Metoderne hjælper med at guide både undervisningen og det praktiske arbejde. Teknikkerne kan inkludere stemmetræning, kropsarbejde, følelsesmæssig forberedelse og arbejde med karakterudvikling. Metoderne bruges også til at udforske og udvikle kreativt indhold. Det kan eksempelvis være devising, improvisation, eksperimentation med forskellige teaterformer og undersøgelser af dramatiske temaer og koncepter.

For at hente inspiration til metoder kan man tage udgangspunkt i kunstsynene fra Lene Kobbenaagel, hun henviser til forskellige dramatikere og teoretikere.

I den psykologiske proces henvises til Konstantin Stanislavskij, Michael Chekhov og Mike Leigh.

I den dramaturgiske proces henvises til Bertolt Brecht, Sanford Meisner og Jacques Lecoq.

I den konceptuelle proces henvises til Edward Gordon Craig, Vselovod Mejerhold, Eugenio Barba og Odin Teatret.

I den hyperkomplekse proces henvises til Devising, The Viewpoints - Anne Bogart og postdramatiske arbejdsformer.



## Modellens ophav

Modellen er blevet skabt i forbindelse med et speciale, hvor vi, otte dramalærere, har undersøgt hvordan man skaber kvalificerede rammer og opbygning for en scenekunstnerisk produktion. Som udgangspunkt for dette arbejde blev modellen udviklet til at skabe otte koncepter, som adskilte sig fra hinanden på så mange parametre som muligt (rammer, proces, visning). På otte uger lavede vi otte produktioner, som vi har evalueret og omsat til otte 'opskrifter', der viser hvordan, modellen kan bruges som afsæt og ramme for et forløb, der strækker gennem opstart, materialegenerering, udvælgelse og visning.

Modellen er skabt med inspiration fra Lene Kobbernagels definition af de fire kunstsyn og deres tilhørende procestyper. Kunstsynene repræsenterer de overordnede måder, en skuespiller kan tænke teaterkunst på. De opererer med forskellige rollebegreber, teknikker og måder at organisere sig på. Vi har benyttet os af disse begreber og omsat dem til en model der, til forskel fra Kobbernagels bog "Skuespilleren på arbejde", ikke alene har til formål at styrke skuespillerens faglighed, men derimod er målrettet facilitatoren, der ønsker at skabe optimale rammer for skuespillerens arbejde.

Modellen er desuden inspireret af Janek Szatkowskis 8-tals-tænkning, der beskriver et gensidigt forhold mellem måden, man tilgår kunst på, visionen og det egentlige materiale. Det materiale, der løbende bliver genereret i processen, definerer en måde at tænke og arbejde med kunst. Samtidig er det defineret af kunstsyn, dramaturgi og metoder. På samme måde skabes materialet ud fra en vision, som løbende bliver inspireret og/eller tydeliggjort af det materiale, der bliver genereret.



# DRAMA FORLØB

af Det Producerende Teater

---

*Otte opskrifter til dramaunderviseren*



# VIEWPOINTS

---

*Uafhængig*

## Metoder

Anne Bogarts viewpoints og devising både fysisk og konkret skabelse af materiale

## Organisationshierarki

1. Spilleleder
2. Skuespillere
3. Instruktør + dramaturg

*\*En spilleleder, der sætter rammerne for øvelserne, som til sidst tager nogle valg vedrørende udmundingen af den endelige visning.  
Kollaborativ devising, hvor alle har magt til at påvirke det i den retning, det giver mening.*

## Tema

Jalousi og forbindelser

## Rollebegreb

Skuespillerne tager udgangspunkt i det kropslige udtryk og udfylder en plads i rummet i samspil med de andre, der kommunikerer tema og budskab

## Inspiration

Det er ikke unormalt at blive jaloux eller misundelig på personer, der står én nær. Men hvordan føles og takles en situation, hvor man hader dem, man elsker? Kan et fysisk element, hvor man er bundet sammen, fremprovokere lignende følelser eller andre vinkler på temaet?

## Dramaturgi

Simultan dramaturgi samt montage

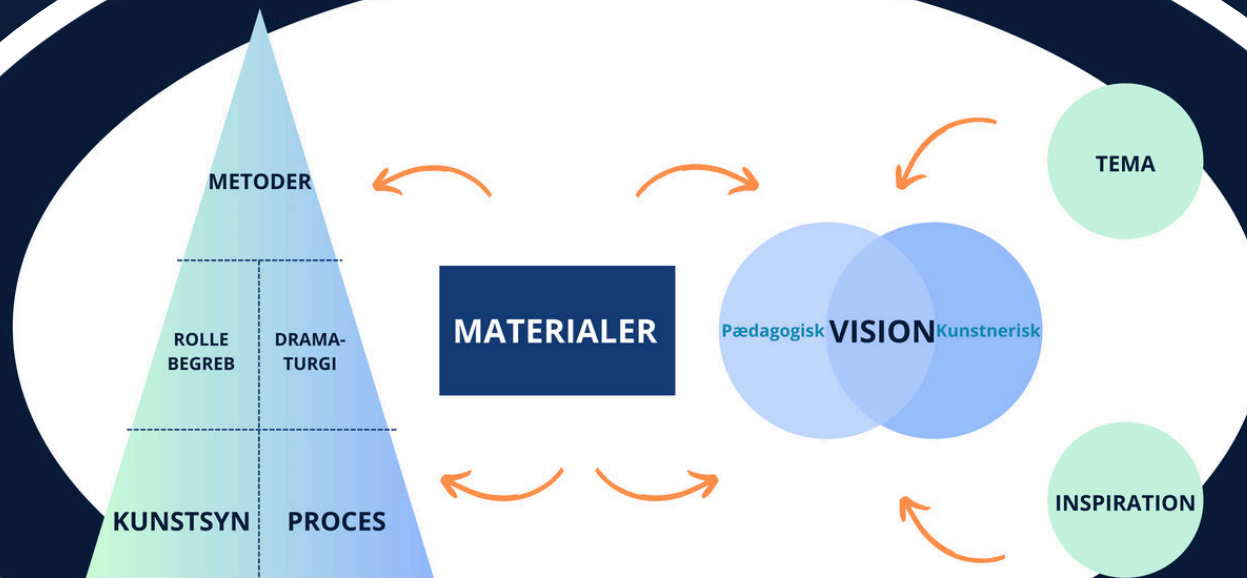
## Proces

Hyperkompleks proces

## Kunstsyn

Det institutionelle kunstsyn

## ORGANISATIONSHIERARKI



## Materialer

Materialet bliver skabt ud fra benspændet om, at skuespillerne skal være forbundet og replikkerne bliver skabt ud fra deres egne tanker gennem skriveøvelser.  
Benspænd: forbundet.

## Vision

En fællesskabende proces, hvor produktet bliver deviset frem, så alle deltagere er aktive i materialegenereringen. Et produkt med udgangspunkt i benspændet "at være bundet sammen" med jalousi som tema. Kan de usynlige forbindelser mellem os gøres visuelle kropsligt?

# Opskrift

## Indledning

I denne produktion arbejder skuespillerne konceptuelt og deviser visningen frem ved at benytte viewpoints. Skuespillerne skaber materialet fra bunden og arbejder ud fra fysiske benspænd. Det er også en undersøgelse i det at være fysisk bundet sammen, da det skaber nogle benspænd for skuespillerne, som er interessante at arbejde med. Hvordan kan vi med kroppen og det fysiske reb danne billeder og forbindelser, som understøtter temaet? Her er temaet jalousi, da temaet kan vise de "tråde", vi mennesker har imellem hinanden, og hvordan vi er forbundet. Anne Bogarts viewpoints er gode i sammenhæng med metoden kollaborativ devising, da man starter med kroppen og det ydre, som så skaber indre billeder for skuespillerne, samt giver skuespillerne muligheden for selv at præge udtrykket, karakter-opbygningen og handlingsforløbet med visningen.

## Formål

- Få kendskab til Anne Bogarts viewpoints, og hvordan disse kan bruges til en forestilling med kollaborativ devising
- At beskæftige sig med temaet jalousi og omsætte det til et fysisk kunstnerisk udtryk
- Få erfaring med at generere tekst og billeder, som kan bruges til visningen

## Råd og huskeregler

- Lav et visuelt overblik over øvelser, I laver løbende. Skuespillerne skal have adgang til det, så de kan følge med i processen. Hæng det for eksempel på væggen. Vær tydelig vedrørende hvilke elementer, der bliver brugt og genbrugt i processen og til visningen
- Vær tydelig angående hvem, der tager hvilke valg, og stil tydelige spørgsmål og krav til skuespillerne
- Det er vigtigt at instruktøren/spilleleder har sat sig godt ind i stoffet om viewpoints og til sidst i forløbet vælger at tage nogle konkrete beslutninger i forbindelse med den endelige visning

Arbejdstid ca. 12 timer

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Viewpoints (Anne Bogart)

#### Øvelse 1:

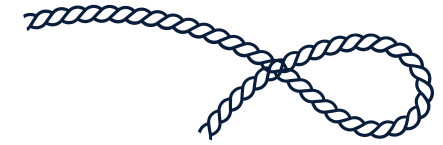
- Placer samme antal stole, som der er skuespillere, på række for enden af lokalet. Hver skuespiller kan bevæge sig fra stolen og i en lige linje ud fra stolen til modsatte ende af lokalet. Altså har hver skuespiller deres egen bane at bevæge sig i.
- Lad skuespillerne bevæge sig frem og tilbage på deres bane.
- Tilføj kinæstetisk respons som fokuspunkt for skuespillerne. Her lærer de at lytte og reagere på impulser, de får fra de andre.
- Tilføj flere viewpoints en af gangen. \*

#### Øvelse 2:

- Start en tømmerflåde med dine skuespillere.
- Fokusér på forskellige viewpoints med forskellige øvelser. \*\*

#### Øvelse 3:

- Inddel skuespillerne i par. De skal nu beslutte sig for en indre motivation (psykologisk gestus). De skal ikke dele det med deres makker. Deres motivation kan enten være 'tiltrækning' eller 'modstand'.
- Parrene skal hele tiden have en form for kropskontakt.
- Tilføj viewpoints løbende i øvelsen gennem sidecoaching og start med duration eller repetition.



\*

#### Viewpoints:

- *Tempo*
- *Duration*
- *Kinesthetic response*
- *Repetition*
- *Shape*
- *Gesture*
- *Architecture*
- *Spatial relationship*
- *Topography*

\*\*

#### Tømmerflådeøvelser:

##### Trekant:

- Skuespillerne går rundt i tømmerflåde
- Bed dem om individuelt at vælge to andre skuespillere fra gruppen. (De må ikke sige det højt.)
- Nu skal de placere sig, så de sammen med deres to udvalgte former en ligebenet trekant i rummet
- Det lykkes måske ikke hver gang, at alle kan få deres trekant i hus, da det skal passe med alle de andres trekanter

##### Tempoøvelse:

- Guide skuespillerne igennem tempi på en skala fra 0-10, hvor 0 er stilstand, og 10 er det hurtigste gå-tempo.
- Lad herefter gruppen af skuespillere selv vælge tempo. Opgaven er at fornemme hinanden og følge gruppens tempo.

##### Arkitekturøvelse:

- Her skal skuespillerne have fokus på rummet, når de går i tømmerflåden og lade sig følge af, hvad der er
- Er der linjer i gulvet, man kan gå efter?
- Er der lysstriber, man kan følge?
- Man kan vælge fysisk at flytte sig efter arkitekturen, men arkitekturen kan også inspirere til forskellige bevægelses kvaliteter; hvordan man bevæger sig rundt i rummet

## Tekstproduktion

Facilitér skriveøvelser for at få temaet ind under huden på skuespillerne. Hvad er deres tanker om dette emne? Præsenter det som frie skriveøvelser, som ikke nødvendigvis skal bruges i det videre arbejde. Øvelserne er først og fremmest igangstartere og inspiration og dernæst som materiale til selve visningen.

### Øvelse 1:

- Print strimler med halve sætninger på \*
- Sæt nu et ur på to minutter, hvor skuespillerne trækker en strimmel og skriver videre på sedlen
- Efter de to minutter trækker de en ny strimmel til inspiration og skriver videre på den samme tekst
- Fortsæt ca. i tre-fire runder

### Øvelse 2:

- Placer skuespillerne i en cirkel
- Skuespillerne skal nu starte en ny tekst ud fra en strimmel
- Når de to minutter er gået, skal de trække en ny strimmel. Men i stedet for at fortsætte deres egen tekst, skal de sende den videre til højre i cirklen
- De modtager en tekst fra venstre og skriver videre på den tekst ud fra en strimmel
- Saml alle teksterne

### Øvelse 3:

- Del skuespillerne op i to grupper
- Den ene halvdel går på gulv og laver viewpointøvelser.\*\*
- Den anden halvdel starter med at observere og skrive. De skal notere alt, der falder dem ind. Hvad kommer de til at tænke på? Hvad mærker og føler de? Formen på det skrevne er underordnet
- Byt rundt på de to halvdele, og præsenter det andet hold for andre viewpointøvelser

\*

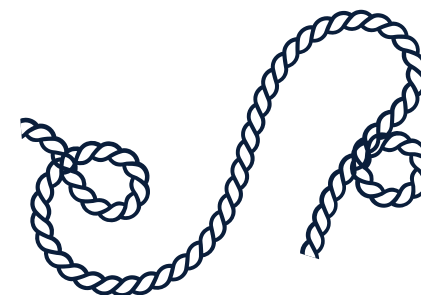
Eksempler på halve sætninger:

- *Jeg elsker dig, når...*
- *Jeg hader dig, når...*
- *Jeg ville ønske, jeg var som dig, når...*
- *Du elsker mig, når...*
- *Du hader mig, når...*
- *Du ville ønske, du var som mig, når...*

\*\*

Viewpointøvelser:

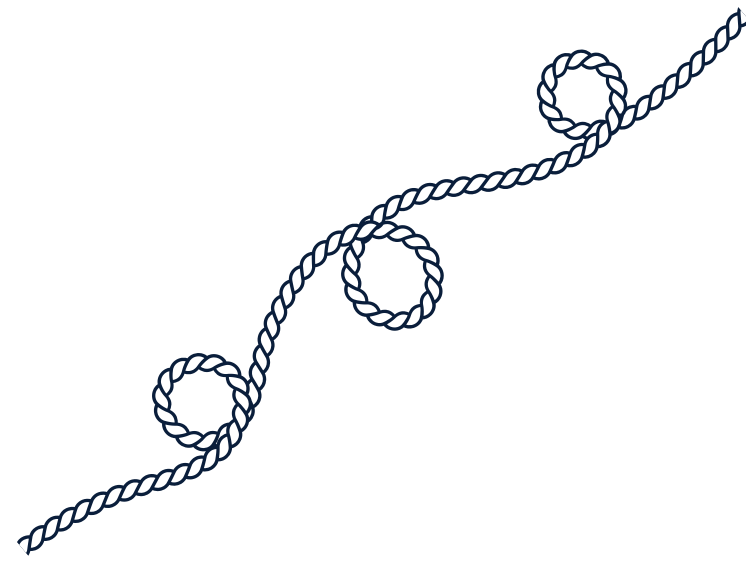
- Lad gruppen bevæge sig rundt mellem hinanden med fokus på tiltrækning og modstand. (Få dem evt. til at vælge enten tiltrækning eller modstand inden øvelsen går i gang)
- Prøv at få gruppen til at bevæge sig rundt i rette linjer med fokus på kinæstetisk respons og tempo



#### Øvelse 4:

- Sæt noget behageligt musik på
- Bed nu skuespillerne om at sætte sig for sig selv i rummet
- De skal nu skrive en fritekst med udgangspunkt i temaet 'jalousi'
- Start første runde af ca. fire minutter, hvor de skal fokusere på fortiden
- Anden runde har fokus på nutid
- Tredje runde har fokus på fremtid

*Saml alle tekster i et fællesdrev, så de er nemt tilgængelige for alle.*



## Materialegenerering

- Lav forskellige øvelser med dine skuespillere, hvor du noterer, hvad der fungerer, og hvad du gerne vil arbejde videre med \*
- Giv øvelserne eller spændende øjeblikke overskrifter, som du placerer på en væg \*\*
- Efter udførelsen af diverse øvelser tilføjer du et reb eller anden genstand, der kan binde alle skuespillerne sammen
- Lav nu de samme øvelser med rebet og noter, hvilke forskelle det giver og igen, hvad du gerne vil arbejde videre med

\*

#### Øvelser til materialegenerering:

##### Prik i cirkel:

- Alle står i en cirkel
- Nu gælder det om for den enkelte at prikke den til venstre for sig på skulderen, men uden selv at blive prikket af den på højre side
- Fokuset er, at man hele tiden skal holde cirklen, og finde motivation til enten at flygte eller jage de andre

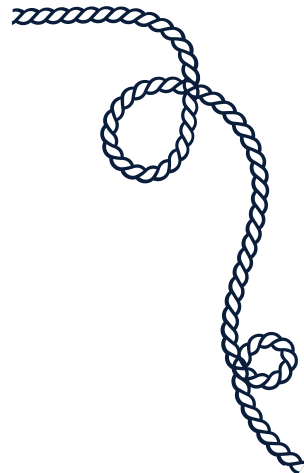
##### Skift, hop, stop!:

- Alle går rundt i en cirkel sammen
- Gruppen skal skifte retning samtidigt uden at tage initiativ individuelt
- Farten skal holdes oppe
- Drejningene skal være præcise
- Nu kan du tilføje hop og stop som element udover retningsskift
- Der skal tydelig skift mellem hop, stop og retningsskift.
- Stil gruppen til sidst denne opgave: Udfør tolv retningsskift, seks hop og fire stop i vilkårlig rækkefølge
- Husk, at gruppen ikke skal kommunikere med hinanden, men det handler om fornemmelsen for gruppen

##### Shape og tekst:

- Del skuespillerne i grupper på fire til seks personer
- En gruppe går på gulvet ad gangen. De andre observerer
- Gruppen skal fra den ene ende til den anden ende og arbejde med form (shape) inden for viewpoints
- Bevægelsesmønsteret skal have en klar start, midte og slutning
- Imens læser en fra observationsgrupperne en tilfældig tekst op fra de tekster, I har produceret





## Sammensætning af visning

Den sidste del kræver overblik, tålmodighed og is i maven. Men tro på, at processen har skabt en visning helt af sig selv.

- Start med at danne et overblik over din væg af materiale. Hvilke elementer vil du gerne udvikle på?
- Det kan være, du har seks elementer eller øvelser, der var spændende. Træk dem til side, og udarbejd scener ud fra dem
- Vær bevidst om, at du indtil nu har været spilleder, der har igangsat øvelser og opgaver til skuespillerne. Men nu indtager du rollen som instruktør, der iscenesætter materialet

- Vælg nu en fra gruppen på gulvet, hvis bevægelsessekvens de resterende i gruppen skal kopiere så nøjagtigt som muligt
- Gruppen gentager, imens tekster bliver læst højt
- Byt nu grupper, så dem, der har observeret, prøver det samme
- Observationsgrupperne skal komme med inputs til, hvad der fungerer godt
- Stil grupperne overfor hinanden i hver sin ende af lokalet og kombiner de to bevægelsesmønstre, for at se effekten af dem sammen med hver deres tekst dertilhørende

Eugenio Barbas “sats”:

- Skuespillerne vælger hver en tekstbid fra de skrevne tekster
- Stil skuespillerne på en lang række med siderne til hinanden
- Skuespillerne skal starte med at råbe teksterne i kor
- Herefter siger den første i rækken en sætning fra sin tekst højt, hvorefter den næste i rækken tager over, indtil alle er færdige med deres tekststykker
- Tilføj nu elementer ud fra neutral sats.
  - *Gå frem og tilbage*
  - *Skift retning*
  - *Gå i gitter på scenen*
  - *Udveksl gestusser mod hinanden*
- Alt imens tekstbidderne siges højt
- Eventuelt del gruppen op i to, så halvdelen observerer

Reb og tekst:

- Alle skuespillere har fat i samme reb
- Start en fri improvisation med rebet. Hvordan får skuespillerne lyst til at bevæge sig?
- Skuespillerne kan nu tilføje tekstbidderne

\*\*

Dette gøres så både du og skuespillerne har en idé om, hvor I er i processen og danner et overblik over, hvilke materialer I har produceret.



# Visning

MOCKU  
MENTARY

---

*Lille Spejl På Væggen Der*

## Rollebegreb

Skuespillerens opgave er at demonstrere hele fortællingen, når de spiller en rolle. Rollen betragtes som en dramaturgisk funktion, der taler og handler i overensstemmelse med den måde, der skaber mest spænding og fremdrift i fortællingen

## Dramaturgi

Montage med aristotelisk handlingsforløb

## Proces

Dramaturgisk proces

## Kunstsyn

Moderne kunstsyn

## Metoder

Brecht  
Improvisation

## Organisationshierarki

Instruktøren sætter rammerne for dagene. Skuespillerne kan forme rollen og give input i improvisationerne

## Tema

Cancel culture

## Inspiration

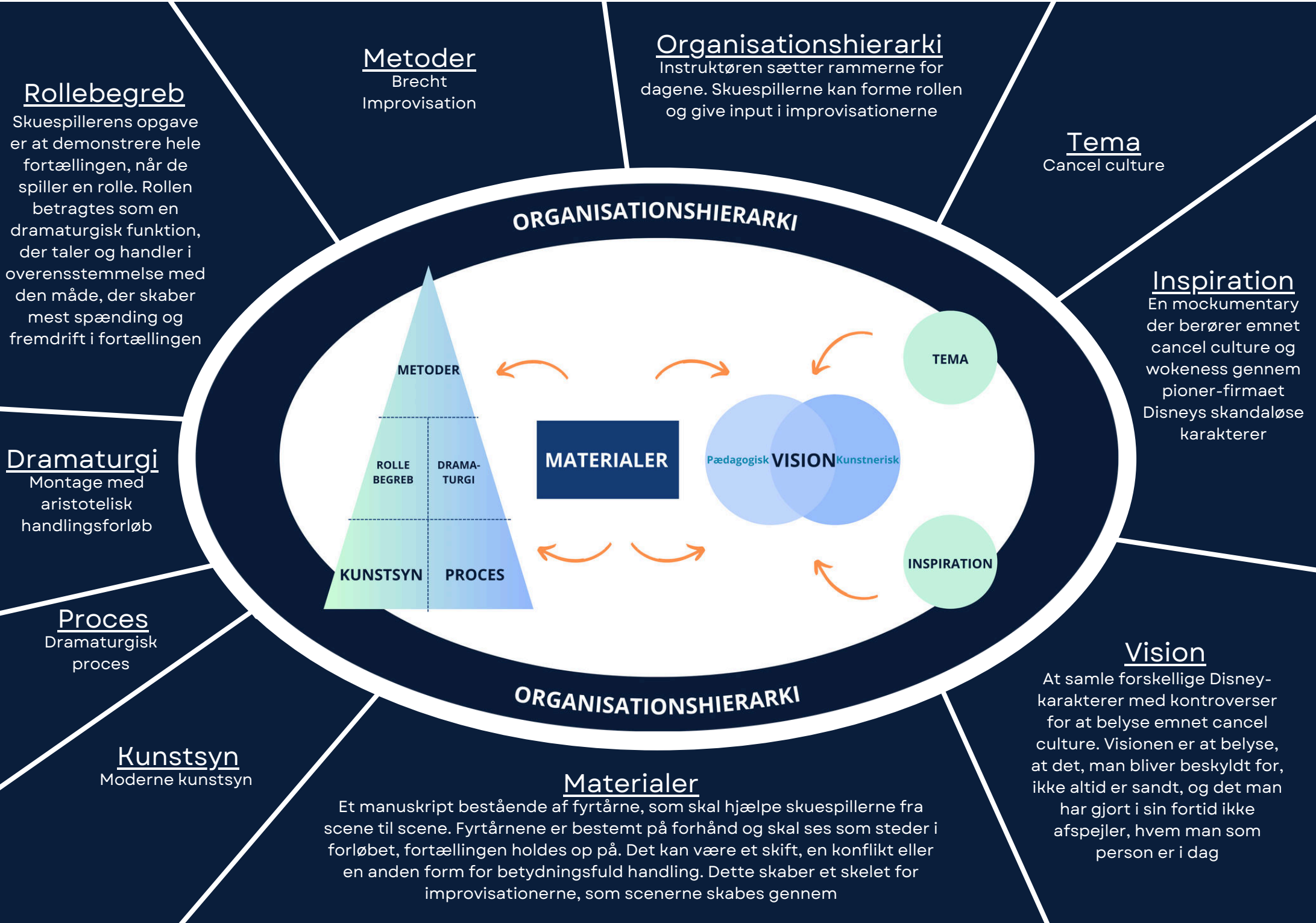
En mockumentary der berører emnet cancel culture og wokeness gennem pioner-firmaet Disneys skandaløse karakterer

## Vision

At samle forskellige Disney-karakterer med kontroverser for at belyse emnet cancel culture. Visionen er at belyse, at det, man bliver beskyldt for, ikke altid er sandt, og det man har gjort i sin fortid ikke afspejler, hvem man som person er i dag

## Materialer

Et manuskript bestående af fyrtårne, som skal hjælpe skuespillerne fra scene til scene. Fyrtårnene er bestemt på forhånd og skal ses som steder i forløbet, fortællingen holdes op på. Det kan være et skift, en konflikt eller en anden form for betydningsfuld handling. Dette skaber et skelet for improvisationerne, som scenerne skabes gennem



# Opskrift

## Indledning

I denne produktion er visningen en film. Genren er mockumentary, som ved at benytte sig af håndholdt kamera og interviews fremstiller fiktion, som om det var faktisk.

Skuespillerens opgave er at demonstrere fortælling og budskab med sin rolle. Derfor er det vigtigt at skuespillerne har et overblik over hele filmens handlingsforløb og tema. Det skabes ved en oversigt over, hvad der skal ske i hver scene, og hvad de skal vise. I opskriften er et konkret forslag til et “fyrtårnsbaseret manuskript”, som både kan bruges som inspiration og bruges 1:1. Det konkrete indhold i scenerne bliver skabt af skuespillerne gennem improvisation ud fra fyrtårnene. Skuespillerne kommer også til at tage tekniske beslutninger; filme og redigere. Dette understøtter den dramaturgiske tænkning, som præger skuespillerens arbejde i denne produktion. I dette eksempel har vi valgt at belyse temaet ‘cancel culture’ og benytte karakterer fra Disneys univers.

## Formål

- Få kendskab til mockumentary-genren
- Arbejde med Brecht og det episke teater
- At udtrykke sig selv på film
- Få kendskab til redigeringsarbejde

## Råd og huskereglar

- Hav en storyline klar, så skuespillerne har noget at forholde sig til
- Uddelegér så meget du kan med hensyn til at filme og redigere

Arbejdstid ca. 15 timer

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Opstartsøvelser og roller

- Introducer genren mockumentary for skuespillerne. Fortæl derudover om Bertolt Brecht og det episke teater
- Præsenter skuespillerne for historien, som skal fortælles gennem denne mockumentary \*
- Uddelegér roller til skuespillerne. I dette eksempel er der seks roller. Dem har du på forhånd bestemt, så I kan komme i gang med det endelige arbejde

#### Øvelse 1:

- I skal nu i plenum tilføje tre elementer til hver karakter – det kan både være fysisk eller psykologisk. Når der er valgt tre elementer til hver karakter, skal skuespillerne afprøve dem på sin karakter via tømmerflåde \*\*
- Når skuespillerne har lært deres karakter bedre at kende gennem tømmerflåden, samler du dem
- Skuespillerne skal nu skiftevis præsentere deres rolle foran de andre skuespillere via øvelsen “Hvad laver din karakter i weekenden?” \*\*\*
- Når alle skuespillerne har interviewet sig selv foran de andre, er det tid til den varme stol. Her må alle stille spørgsmål til den enkelte rolle, som sidder i en stol foran alle \*\*\*\*



#### \* Historien:

Vi følger Mickey Mouse, som prøver at vise Disney-slottet frem fra den bedste side ved at vise de forskellige karakterer, som bor på slottet. Problemet er, at de karakterer som er til stede, har haft en fortid, hvor den perfekte facade, som vises udadtil, ikke er den samme bag lukkede døre. Konflikten består også i, at karaktererne gerne vil lave en intervention på Peter Pan, da han bliver beskyldt for at samle små børn til Ønskeøen. Der snakkes bag Peters ryg, mens de andre karakterer får deres skeletter ud af skabet. Det ender med, at de får sat Peter ned og fortæller ham, at det er gået for vidt. Peter bliver rasende, da han føler sig overhørt. Alt ender i kaos og afsluttes ved, at Mickey prøver at få filmen til at stoppe.

#### \*\*

Lad skuespillerne gå i tømmerflåde med disse fokuspunkter:

- *Hvem er min karakter?*
- *Hvordan går min karakter?*
- *Hvordan tænker min karakter?*
- *Hav derudover fokus på de tre elementer, som både kan være fysiske og psykiske*

#### \*\*\*

“Hvad laver din karakter i weekenden?”:

- Skuespillerne stiller sig skiftevis ud på gulvet foran de andre skuespillere. Skuespilleren skal skifte mellem at spille sin rolle og sig selv (man kan visualisere det ved at have to stole overfor hinanden, den ene symboliserer skuespiller og den anden symboliserer rollen).
- Skuespilleren starter med at stille sin egen rolle spørgsmålet “Hvad har du lavet i weekenden?”, hvorefter skuespilleren rykker sig over på rollens plads og svarer på spørgsmålet
- Dette prøver alle skuespillerne overfor hinanden. Husk de tre elementer, skuespillerne har fået tildelt

#### \*\*\*\*

Den varme stol:

Skuespilleren i den varme stol er i sin karakter, og de andre kan stille alle mulige slags spørgsmål, hvor man i sin karakter svarer så godt, man kan.

## Scenerne

### Øvelse 1:

- Præsenter skuespillerne for scenerne, vær omhyggelig og hav tid til eventuelle spørgsmål fra skuespillerne \*
- Skuespillerne skal nu undersøge, hvad der driver deres karakterer. De skal udforske deres motivationer, arbejde med gestusser og finde indre konflikter. Lad skuespillerne sidde selv og skrive ned \*\*

### Øvelse 2:

- Nu skal skuespillerne arbejde med scene tre og fire. Dette gøres ved at opsætte små improvisationer. Lad én gruppe gå på ad gangen. De skuespillere, der ikke er på gulv, skal tage noter og give feedback efterfølgende. Lad hver gruppe prøve et par gange, for derefter at bytte scene \*\*\*
- Efter improvisationerne af scene tre og fire, er det nu tid til, at de skal filmes. De skuespillere, der ikke er i gang, kan hjælpe med at filme \*\*\*\*
- Når scene tre og fire er i kassen, skal der arbejdes med scene fem og seks på helt samme måde som før \*\*\*\*\*
- Endnu engang skal scenerne filmes \*6

Der skal udover scenerne optages til sync. Sync fungerer på den måde, at skuespillerne kommenterer på det, der sker og bliver sagt imod dem. Det er et filmisk virkemiddel, hvor man kan høre karakterernes tanker. Disse sync skal klippes ind i den endelige produktion, så de flettes sammen med scenerne. \*7

\*

Scenerne:

- Scene 1: Start: Mickey byder velkommen til programmet
- Scene 2: Rundvisning på slottet og de forskellige karakterer
  - Til inspiration:
    - Peter, der spørger Anders And, hvor hans nevø er henne, og om han ikke kommer hjem til ham og laver mad
    - Belle og Udyret er erotiske
    - Mickey prøver at interviewe Alice, men hun er væk på stoffer
- Scene 3: Alice vil have stoffer af Udyret, som ikke forstår, hvad hun prøver at hentyde til. Belle kommer ind i billedet og er overbærende over for Udyret, som er lidt tungnem. Belle prøver at få planlagt Peter Pans intervention sammen med Alice og Udyret
- Scene 4: Mickey vil vise en middag hjemme hos Anders And, hvor Peter Pan er blevet inviteret. Mickey vil vise den bedste side af sine venner, men Peter Pan bliver hele tiden ved med at grave i Anders And's fortid, der har indeholdt nazisme. Scenen slutter med et vredesudbrud fra Anders And
- Scene 5: Interventionsdelen. Alle får sat Peter Pan ned og begynder at beskyldte ham for pædofili. Mickey prøver at opretholde den gode tone og flotte facade, men det mislykkes mere og mere. Peter Pan er uforstående. Scenen slutter med, at Udyret klandrer Peter for at have været sammen med Rip, Rap og Rup, som gør, at Anders går helt amok
- Scene 6: Anders og Peter diskuterer, Mickey prøver at aflede opmærksomheden, Belle og Udyret begynder at skændes, som Mickey også prøver at aflede, og Alice er ikke til at komme i kontakt med pga. stoffer, som får Mickey til at slå kameraet ned og slukke for det. På skærmen er der nu flimmer og en lang biplyd
- Evt. Scene 7: Få en fra Disneys PR-afdeling ind, som fortæller, hvad der er hændt med de forskellige karakterer og måske forsvarer deres omdømme

\*\*

Karakterarbejde:

- Hvad motiverer karakteren?
- Hvad frygter karakteren?
- Hvad er karakterens motiver for at handle på en bestemt måde mht. scenerne?
- Lad derudover skuespilleren eksperimentere med, hvordan karakteren taler og bevæger sig. Dette kan hjælpe med at skabe en mere autentisk og dyb karakter

\*\*\*

Vær sikker på, at de forskellige karakterer har deres klare intentioner. Denne øvelse er færdig, når skuespillerne føler sig sikre i deres scene, og i det de laver.



\*\*\*\*

Det er en god ide at filme det flere gange og fra flere vinkler

\*\*\*\*\*

Improviser og inspiration:

- Peter Pan kommer ind til, at de andre sidder "klar" i en rundkreds
- Udyret kommer med Peter Pan, som spørger "Er der sket noget?"
- Udyret får ham sat ned og sætter sig selv ned derefter
- Anders And går bersærk, når han finder ud af at Rip, Rap og Rup er blevet misbrugt - Alice mangler sine stoffer, så der opstår noget kaos

*(Dramatisk: Man kan evt. tilføje et filmisk virkemiddel, hvor I filmer alles ansigter/øjne som flakker over til en anden person)*

\*6

Det er en god idé at skrive fyrtårne, som er kommet frem via improvisationen, ned, så skuespillerne har noget at gå ud fra

\*7

Eksempler på sync-spørgsmål til inspiration:

Til alle karaktererne om Peter Pan:

- Hvad synes du om Peter Pan?
- Hvordan har du hørt om rygterne?
- Hvordan kan du vide med sikkerhed, at det er sandt?
- Hvordan har jeres forhold til hinanden ændret sig?
- Hvis Peter Pan er uskyldig, er alt så glemt?

Sync med Mickey:

- Er det ikke hårdt at være ansigtet udadtil for Disney?
- Hvad kendetegner et godt venskab?
- Hvad synes du om Belle og Udyrets forhold?
- Hvordan forholder du dig til Alice?

Sync med Udyret:

- Hvordan har du det?
- Synes du Belle har bukserne på i jeres forhold?
- Føler du dig under tøflen?
- Har du en stemme?

Sync med Peter Pan:

- Hvordan var stemningen, da du trådte ind i lokalet?
- Hvordan har du det med, at alle anklager dig?
- Kan du forklare, hvad beskyldningerne går ud på?
- Kan man have venskaber på tværs af aldre?
- Hvad er Ønskeøen?



## De resterende scener og klipning

- Scene et og to har samme rammer, som de scener I allerede har improviseret og filmet. \*
- Skuespillerne skal være med til at redigere de scener, de selv er med i. Skuespillerne får samlet alt materialet ind, som er blevet filmet. Skuespillerne skal redigere det til en sammenhængende scene, hvor handlingen er tydelig, og der bliver brugt sync, hvor det giver mening. \*\*
- Saml skuespillernes redigerede materialer og finredigér det.
- Forpremiere \*\*\*

\*

Sørg for, at alle karakterer bliver præsenteret i scene 1.

\*\*

Redigering:

- Hav fokus på, om noget skal filmes igen og hav fokus på lyd. Det skal både lyde godt i høretelefoner, på computerens højtalere samt de højtalere, der bruges til selve visningen.

\*\*\*

Til forpremierer skal I have fokus på lyden. Er der noget, der skal justeres, eller spiller det bare?

# Visning



MIKE LEIGH  
IMPROVISATION  
TOTALTEATER

---

*Hva' Så Nu?*

## Metoder

Naturalistisk arbejde ud fra Mike Leigh.  
Missioner for skuespillerne, hvor der arbejdes i improvisation

## Organisationshierarki

1. Spilleleder + skuespillere
2. Dramaturgien
3. Teknikken

## Tema

Magt, familiestrukturer, facader og kapitallogik

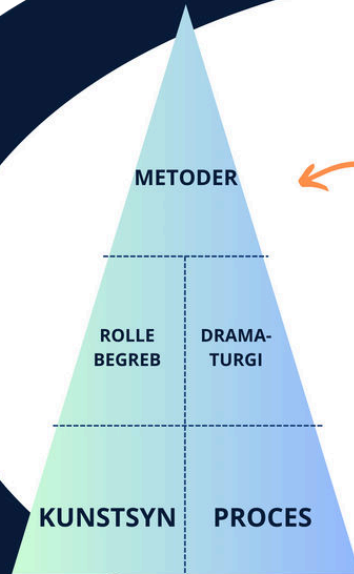
## Rollebegreb

Rollerne bliver skabt ud fra improvisationer med karakteristika og benspænd som trækkes tilfældigt

## ORGANISATIONSHIERARKI

## Dramaturgi

Aristotelisk dramaturgi



MATERIALER

Pædagogisk VISION Kunstnerisk

TEMA

INSPIRATION

## Inspiration

Film:  
Festen og Brylluppet  
Serie:  
Herrens veje  
Portofolie fra Zetland om Nordic Waste CEO (Torben Østergård Nielsen)

## Proces

Psykologisk proces

## ORGANISATIONSHIERARKI

## Kunstsyn

Det romantiske kunstsyn

## Materialer

Skuespillerne får givet nogle missioner ud fra drivkrafter som instruktøren giver. Disse missioner er styrende for handlingsforløbet

## Vision

Publikum skal kunne relatere til dynamikker, som finder sted i familien. Det er i dette rum, som er det mest intime og mest vante, hvor de største ubehageligheder finder sted, og familiens hierarki bliver udfordret. For at publikum kan opleve familiodynamikken helt tæt på, er visningen totalteater, hvor publikum frit kan bevæge sig rundt på scenen, selvfølgelig uden at forstyrre skuespillerne. Skuespillerne skal lade som om, at publikum ikke er til stede

# Opskrift

## Indledning

I denne produktion bliver forestillingens handling skabt ud fra de relationer og erfaringer, som udvikles gennem improvisationer i roller. Ved hjælp af Mike Leigh-metoden improviserer skuespillerne sig frem til et konkret handlingsforløb. Skuespillerne kender deres egne roller og missioner, men kender ikke til de andres. I samarbejde med skuespillerne finder instruktøren forskellige karaktertræk og benspænd, der fungerer som impulsgiver for karakterarbejdet.

## Formål

- Få kendskab til Mike Leigh
- At skabe en forestilling med udgangspunkt i karakterarbejde og improvisation i karakterer
- Udvikle karakterer ved hjælp af karaktertræk og benspænd

## Råd og huskeregler

- Tag noter til alt, du ser!
- Giv noter til skuespillerne efter hver improvisation
- Vær skarp på tiden, så skuespillerne oplever progression
- Skab tydelige fyrtårne og rammer for improvisationerne

Ca. arbejdstid 17 timer.

## Fremgangsmåde

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Karakterarbejde

- Del små lapper papir og skriveredskaber ud til skuespillerne. De skal nu skrive forskellige karaktertræk på halvdelen af papirlapperne og benspænd på den anden halvdel. Papirlapperne foldes sammen og lægges i to skåle; karaktertræk i den ene og benspænd i den anden \*
- Lad nu skuespillerne gå i tømmerflåde.
  - De skal starte i neutral
  - Derefter skal skuespillerne skiftevis komme op og trække både et karaktertræk og et benspænd – de skal ikke dele med hinanden, hvad de har trukket
  - Skuespilleren skal nu påtage sig disse og bruge det i tømmerflåden \*\*

*Det er vigtigt, at skuespillerne finder frem til karaktertræk og benspænd, som de kan forbinde til en person, de kender fra deres eget liv.*

### Improvisation og roller

#### Trin 1:

- Skuespillerne skal lave små improvisationer, hvor de hurtigt får defineret hvem, hvad og hvor \*

## Noter

\*

Eksempler på karaktertræk:

- *Sørgmodig*
- *Jaloux*
- *Lykkelig*
- *Aggressiv*

Eksempler på benspænd:

- *Karakteren halter*
- *Kan ikke tale dansk*
- *Skal altid pille sig i øret*
- *Kan aldrig fuldføre en sætning uden at grine*

\*\*

Tømmerflåde:

- Skuespilleren må gerne trække et nyt karaktertræk, et nyt benspænd eller begge dele, hvis de har lyst. Giv dem god tid til at prøve forskellige ting af
- Når du fornemmer, at skuespillerne har fundet frem til et karaktertræk og et benspænd, de føler sig komfortable i, har skuespillerne lov til at interagere med hinanden i tømmerflåden

\*

Hvem, hvad, hvor:

Hurtige improvisationer, hvor skuespillerne får defineret hvem de er, hvad deres relationer til hinanden er, hvad konflikten eller problemet er, og hvor karaktererne befinder sig

\*\*

Afbryd improvisationerne, når det giver mening, og spørg skuespillerne, hvorfor de træffer disse valg, og spørg ind til, hvilke andre muligheder karakteren i improvisationen har

- Skuespillerne skal endnu engang trække et karaktertræk og et benspænd. Herefter skal de parvis lave små improvisationer med disse, hvor de definerer *hvem, hvad, hvor* \*\*
- Lad skuespillerne trække nye karaktertræk og benspænd efter endt improvisation og lad dem gentage processen nogle gange
- Du har nu set dine skuespillere i en masse forskellige roller, og du har taget noter til det, du har set. Definér, i samarbejde med dine skuespillere, nogle faste roller ud fra de forskellige karaktertræk og benspænd, I har arbejdet med. Hvad fungerede?
- Sørg for, at karaktererne har en relation til hinanden, eller opdigt en, så du dermed kan skabe en grovskitse for handlingen til den kommende visning
- Giv til sidst missioner til hver skuespiller, som skal udføres i næste øvelse \*\*\*

#### Trin 2:

- Fordel nu rollerne til skuespillerne på et stykke papir, da skuespillerne **ikke** må kende til hinandens roller og missioner \*\*\*\*
- Sæt skuespillerne til at undersøge deres karakterer, mens du sideløbende har individuelle samtaler med skuespillerne omkring deres karakterer \*\*\*\*\*

#### Trin 3:

- Sæt nu skuespillerne til at gå i tømmerflåde. De skal starte i neutral, og fyld derefter på, så de kommer mere og mere i karakter. \*6
- Afslut tømmerflåden tilbage i neutral

*Leg med styrken af karaktertrækkene og giv skuespillerne god tid til at justere og eksperimentere med deres karakter.*

Her er det vigtigt at komme rundt til alle parrene og notere det, skuespillerne skaber. Det skal bruges, når du skal bestemme rollerne til visningen.

\*\*\*

Eksempler på missioner:

- Du skal forføre en anden
- Du skal få en til at græde
- Du skal danse
- Du skal synge første vers af 'Mariehønen Evigglad'

\*\*\*\*

Udlevering af rollerne inkluderer følgende til karakteren: navn, alder, relation til handlingen, mission, som skal udføres, derudover karaktertræk og benspænd

\*\*\*\*\*

Skuespillernes undersøgelse:

- Skuespillerne skal nu individuelt gennemgå deres papir, de har modtaget. Målet er at få en fornemmelse af, hvilken type deres rolle er. Derudover skal skuespillerne lege med bevægelse og kvaliteter

Individuelle samtaler:

- Efter skuespillerne har fået lidt tid til at gennemgå deres papirer, skal de have individuelle samtaler med dig. Du kan evt. beslutte dig for, at de skal være i deres karakter imens
- Samtalerne skal øge skuespillerens forståelse af deres karakter, så du skal have forberedt nogle spørgsmål, som styrker deres karakterer

\*6

Tømmerflåde:

- Neutral gang
- Fokuspunkter
  - Step-by-step:
    - fødder
    - ben
    - hofter
    - mave
    - brystkasse
    - arme
    - hoved
- Skru op og ned for karaktertrækkene fra 0-10:
  - 0 = nærmest usynlige karaktertræk
  - 10 = overdreven karaktertræk

#### Trin 4:

- Saml nu skuespillerne til en fælles improvisation. Skuespillerne skal improvisere i deres roller \*7
- De skal under improvisationen prøve at komme i mål med deres individuelle missioner
- Giv noter til skuespillerne efter endt improvisation og lad dem gøre det igen med noterne in mente
- Gentag denne øvelse indtil skuespillerne er fortrolige med deres karakterer, og til du har besluttet dig for, hvordan handlingen for visningen skal være

\*7

- Du skal, inden improvisationen begynder, præsentere skuespillerne for, hvor de er, samt hvorfor de er der
- Du har desuden mulighed for at sidecoache og komme med inputs undervejs. Overvej dog, om dette er nødvendigt i første improvisation
- Undervejs, hvor du giver noter, skal du fastlægge konkrete ting til handlingsforløbet, som skuespillerne skal være bekendte med. Skuespillerne må stadig ikke kende hinandens roller

#### Iscenesættelse

- Du skal nu fastlægge handlingsforløbet i samspil med dine skuespillere. Lav nogle fyrtårne og fælles delmål i handlingen (det kan evt. være nogle af missionerne), så det er tydeligt for skuespillerne, hvornår de skal hvad, samt hvad de skal nå i improvisationen under visningen \*
- Scenografien skal skabes i samspil med skuespillerne. Placer skuespillerne midt i rummet, så publikum kan bevæge sig frit rundt under visningen. Ved at fjerne publikumsstole inviteres publikum til at flytte på sig \*\*
- I skal have styr på rekvisitter og evt. kostumer. Når scenen er sat, skal I lave gennemspilninger \*\*\*
- Generalprøve

\*

Du skal have et overblik over længden på improvisationerne og hvilke tekniske ting med scenografi og rekvisitter, den endelige visning skal indeholde. Du skal være opmærksom på, at visningen er en improvisation med fælles fyrtårne og delmål. Derfor vil visningerne aldrig være ens

\*\*

Publikum får her mulighed for at gå helt tæt på spillerne, og oplevelsen bliver dermed mere intim. De vil på denne måde få forskellige oplevelser med visningen, da de selv kan vælge, hvor de vil zoome ind og ud

\*\*\*

Lad skuespillerne blive fortrolige med det, I har skabt. Skuespillerne skal derudover have styr på fyrtårne og delmål, så I får et flow i jeres gennemspilninger

# Visning

CHEKHOV  
SKINDIALOG

---

*Drift*

## Metoder

Psykologisk karakterarbejde ud fra Chekhovs metoder.  
Arbejde med surrealisme gennem skindialog

## Organisationshierarki

1. Spilleleder
2. Instruktør
3. Skuespillere

## Tema

Menneskets iboende drifter

## Inspiration

Enetime af Eugene Ionesco

## Rollebegreb

Karakterer med psykologisk dybde

## Dramaturgi

Aristotelisk dramaturgi

## Proces

Psykologisk proces

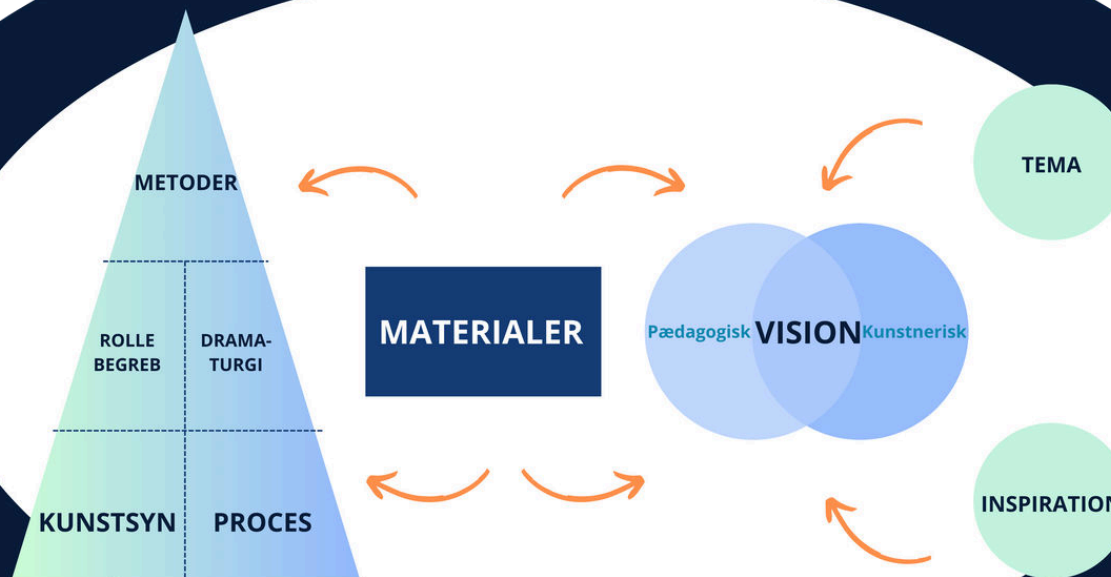
## Kunstsyn

Romantisk og postmoderne kunstsyn

## Materialer

Abstrakte portrætter af mennesker, tilfældige og meningsløse sætninger på små papirlapper, skindialog

# ORGANISATIONSHIERARKI



## Vision

En forestilling med skindialog som benspænd omhandlende emnet drifter.

Karaktererne har psykologisk dybde, men tekstuniverset er præget af surrealisme. Skuespillerne skal konstant være bevidste om deres karakterers indre og ydre motivation og modstand samt undertekst, samtidig med at replikkerne til tider kan lyde som nonsens og ikke stemmer overens med handlingen. Skuespillernes arbejde er todelt: intensivt karakterarbejde ud fra Chekhov + arbejde med surrealisme i form af skindialog.



# Opskrift

## Indledning

I denne produktion arbejder skuespilleren med naturalistisk, psykologisk dybde i karakteren. Krydderierne til produktionen er surrealismen og skindialog. Skuespilleren kommer til at arbejde med ydre- og indre motivation samt undertekster. Blandingen mellem Chekhov og surrealismen er oplagt i denne kontekst, da skuespillerne får en bevidsthed om deres karakter, hvorfor skindialogen falder mere naturligt og troværdigt.

## Formål

- Få kendskab til Michael Chekhov
- Få kendskab til arbejdet med surrealisme gennem skindialog
- Arbejde med psykologisk dybde

## Råd og huskeregler

- Orienter dig grundigt i Chekhovs teknikker
- Hav en opmærksomhed på, hvor længe skuespillerne er i karakter
- Det tager tid at sammensætte karaktererne i handlingskonteksten

Arbejdstid ca. 15 timer

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Psykologisk dybde

- Inspirationsvisning af Enetime af Eugene Ionesco \*
- Introduktion til Chekhovs skuespilteknikker \*\*
- Udlever portrætter af forskellige mennesker til skuespillerne \*\*\*
- Påbegynd fysisk karakterarbejde ud fra fantasi \*\*\*\*
- Lad skuespillerne gå rundt i tømmerflåde \*\*\*\*\*
- Sæt nu én af Chekhovs fire grundkvaliteter på karakteren \*6
- Karaktererne har nu en grundkvalitet, men skal have én kvalitet yderligere \*7
- Lad karaktererne gå en lille tur ud af arbejdsrummet \*8
- Når skuespillerne er tilbage, fortsættes tømmerflåden rundt i rummet. Nu skal karakterens stemme afprøves \*9
- Lad løbende skuespillerne gå ind og ud af karakteren

\*

Klippet indeholder elementer af skindialog. Tal om, hvordan skindialogen fungerer og påvirker scenen.

- *Minuttal 9.07 - 10.38*
- *Min. 17.09 - 18.14*
- *Min. 23.29 - 28.18*

\*\*

Chekhov mente, at man som skuespiller skulle have fokus på, at fantasien er noget, der eksisterer udenfor en selv, og at en skuespiller skal lade sig fodre med indtryk, som kan give skuespilleren en oplevelse at respondere på. Altså er fantasien et vigtigt redskab for skuespilleren.

\*\*\*

Vælg nogle portrætter af forskellige mennesker og print dem ud. Brug gerne abstrakte portrætter, så fantasien kan få lov at fylde. Lad skuespillerne kigge på dem alle, og efter et lille stykke tid skal de vælge hvilket portræt, der siger dem mest, og giver dem et klart billede af en karakter. Skuespillerne skal ikke spille personen, der er afbildet, men udelukkende tage inspiration fra portrættet.

\*\*\*\*

Lad skuespillerne se for deres indre øje, hvordan karakteren bevæger sig - skuespillerne skal nu spørge karakteren: "Vil du vise mig, hvordan du bevæger dig?"

\*\*\*\*\*

Lav en screening af kroppen fra fødderne og hele vejen op til hovedet. Hvordan går karakteren? Hvordan påvirker de forskellige kropsdele karakterens bevægelighed og gang? Endnu engang skal skuespillerne spørger deres karakterer, om de må se, hvordan personen bevæger sig.



## Skindialog

- Improvisation med børnesange \*
- Generering af skindialog \*\*

\*6

Spørg skuespillerne, hvordan grundkvaliteten påvirker karakterens fysik og psyke?

Ild: at udstråle – kan vække følelsen af engagement, viljestyrke og tilstedeværelse.

Vand: at flyde – kan vække følelsen af melankoli

Jord: at modulere – kan vække følelsen af mathed, tunghed, sorg og indestængthed.

Luft: at flyve – kan vække følelsen af overskud, energi, lethed og glæde.

\*7

Chekhov taler om, at man kan arbejde med alle typer af kvaliteter; f.eks. kvaliteten af vold, erotik, omsorgsfuldhed, eller noget mere abstrakt som honning, sæbeskum, cellofan, slim, sten, eller fra forskellige stykker musik. Få skuespillerne til at påtage sig endnu en kvalitet. Spørg skuespillerne om, hvordan den nye kvalitet påvirker karakterens fysik og psyke.

\*8

Formålet med dette er at udsætte karaktererne for stimuli udefra, da dette kan hjælpe skuespilleren yderligere med at kvalificere arbejdet med karakteren. Man kan eksempelvis gå en tur gennem skolen, byen, ned til den lokale købmand, etc.

\*9

Hvordan lyder karakteren? Lad karaktererne hilse på hinanden.

- Formålet med dette er, at skuespillerne bliver bevidste om, hvilke fysiske ændringer, de foretager sig for at komme ind i karakteren. Dette kan gøres ved at skuespillerne stiller sig op på en linje i den ene ende af rummet, og går frem mod den anden ende af rummet. Når de når midten af rummet, skifter de fra dem selv og ind i karakterens fysiske fremtræden. Herefter går de fra karakter og tilbage til dem selv. Gentag så mange gange, det er nødvendigt.

\*

Den følgende øvelses formål er, at skuespillerne bliver gjort bekendte med skindialog som element i almindelig dialog. Par skuespillerne op to og to og lad dem lave en kort improvisation sammen. Benspændet er, at der skal være en tydelig konflikt i scenen. De skal huske handlingen fra improvisationen.

Skuespillerne skal nu lave den samme impro, så præcist som muligt.

Tredje gang improvisationen skal repeteres, får skuespillerne et nyt benspænd – de må ikke sige de sætninger, de brugte i de to første improvisationer, men skal i stedet bytte deres sætninger ud med sætninger fra børnesange. Følelserne, bevægelserne og hensigterne skal være det samme som det foregående. Det er vigtigt, at skuespillerne er bevidste om, hvad hensigten med deres "replikker" er.

Lad evt. skuespillerne prøve den et par gange med børnesange.

Afslut øvelsen med at vise improvisationerne med sætninger fra børnesange til hinanden.

## Tilbage til karaktererne og den psykologiske dybde

- Interviews af karaktererne \*
- En tur ud af huset \*\*
- Opsamling efter turen \*\*\*



## En plan

- Rammer for forestillingen \*
- Improvisation mellem karaktererne \*\*
- Sæt scenerne sammen \*\*\*

\*\*

Derefter skal der genereres skindialog-sætninger. Skindialog er tilfældige sætninger, der bliver brugt uden kontekst, men i en meningsgivende situation. Det kan f.eks. lyde således:

- Jeg købte et ur i går, for at se om jeg kunne slå tiden ihjel
- Kan lyserøde skyer danse blåt?
- Jeg er en lillebitte kugle, som bare triller sidelæns ...

Skriv sætningerne ned, så de kan bruges senere

\*

I denne del skal skuespillerne udfylde spørgeguiden, der er vedlagt, hvis formål er at give skuespilleren en bevidsthed om karakterens baggrund og psykologi, og ikke mindst hvilke drifter, de er styret af. Undervejs i udfyldningen foretager instruktøren interviews af de forskellige karakterer med det formål at danne sig et overblik over, hvilke typer der er repræsenteret, og hvordan de kan sættes sammen senere. Udover dette giver det også skuespilleren mulighed for at afprøve sin karakter i en samtale. Hvordan møder karakteren en fremmed, der stiller spørgsmål?

\*\*

Denne del tager karaktererne ud af arbejdsrummet og det beskyttede rum. Denne gang går turen til den lokale brugs. Lokationen kan selvfølgelig variere ud fra, hvad man har til rådighed – det vigtigste i denne del er dog, at karaktererne bliver udsat for stimuli i et rum, der er virkeligt, således at skuespillerne kan udforske karaktererne i relation til virkelige mennesker og situationer. Lad karaktererne bruge den tid, de har brug for på lokationen. De skal blive i karakter lige meget hvad, der sker.

\*\*\*

Efter turen opsamles der på skuespillernes oplevelse af turen. Lærte de noget nyt om deres karakter? I så fald, hvad? Gav det mulighed for nye tilgange, viden eller idéer om karakteren?

\*

Det er instruktørens opgave at definere rammerne for visningen. Hvordan kan de skabte karakterer indgå i en fortælling sammen? Foretag en beslutning om, hvor handlingen foregår. Det kunne f.eks. være til et kursus, hvor deltagerne skal lære et online-program at kende.

\*\*

Lad skuespillerne improvisere sammen i par med bevidstheden om, hvor handlingen foregår, og at de menneskelige drifter skal indgå. Her genererer karaktererne materiale, der skal bruges i den endelige forestilling. Instruktøren foretager de endelige valg af materiale. Prøv i forskellige par.

- Skindialog \*\*\*\*
- Lav en generalprøve, og så er I klar!

\*\*\*

Sæt de udvalgte scener og elementer sammen, så en aristotelisk dramaturgi kommer frem.

- Når skuespillerne har øvet visningen igennem og instruktøren har lagt handlingen fast, sættes skindialogen ind. Det er her, ligesom i øvelsen tidligere, vigtigt at skuespillerne er bevidste om, hvad deres intention i scenen og i replikkerne er, på trods af at skindialogen ikke har en kontekstuel mening i visningen. Skuespillerne skal konstant være bevidste om deres karakterers indre og ydre motivation og modstand samt undertekst, samtidig med at replikkerne til tider kan lyde som nonsens og ikke stemmer overens med handlingen.

\*\*\*\*

Lad skuespillerne lege med at skrue op og ned for brugen af skindialog. Når instruktøren synes, at der er fundet et tilpas lejde for brugen af skindialog, f.eks. at den kommer snigende i løbet af visningen, skal visningen øves.

# Visning

MONOLOG  
SITESPECIFIC

---

*Toilettanker*

## Metoder

Skriveøvelser.

Jens Arentzens metoder til monologarbejde.  
Karakterarbejde.  
Instruktion

## Organisationshierarki

1. Instruktør/kunstsyn
2. Skuespiller
3. Koncept

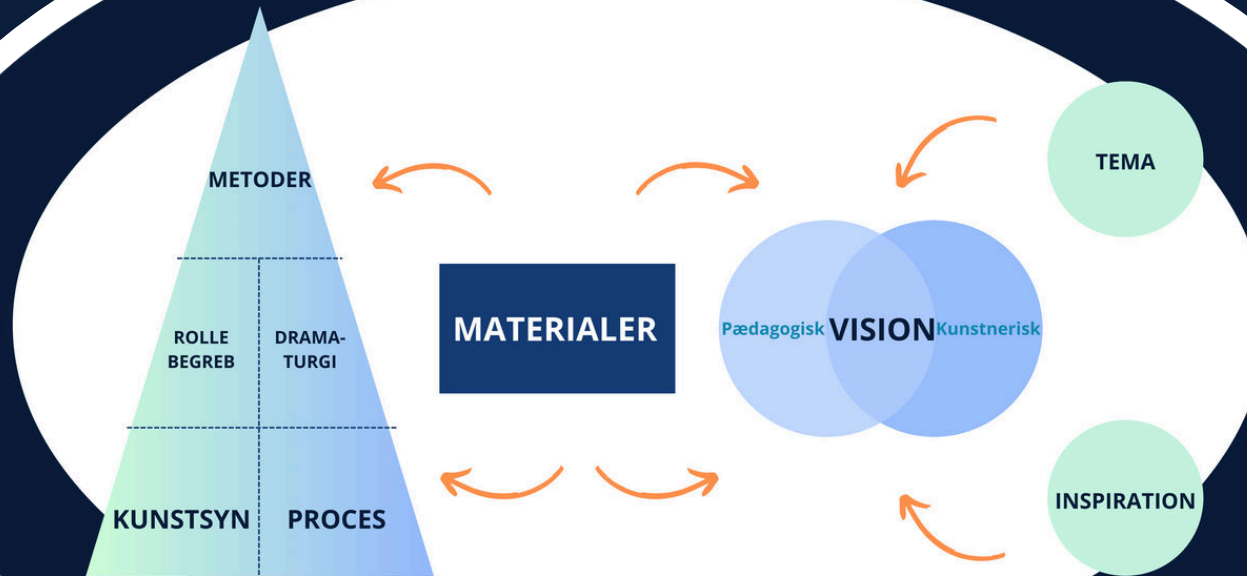
## Tema

Toilettanker - hverdagens tanker, som de fleste vil kunne relatere til

## Rollebegreb

Skabelsen af rollerne sker i det enkelte arbejde med monologerne. Rollerne har et naturalistisk udtryk og tager udgangspunkt i den menneskelige psyke

## ORGANISATIONSHIERARKI



## Inspiration

At blive fluen på væggen i det private rum, som toilettet er. Hvad tænker vi på, når vi sidder helt alene med vores tanker?

## Dramaturgi

Cirkulær dramaturgi

## ORGANISATIONSHIERARKI

## Proces

Psykologisk proces

## Kunstsyn

Romantisk kunstsyn

## Materialer

Overskrifter til toilettanker som monologerne skabes ud fra.  
Monologer

## Vision

At arbejde med naturalistiske monologer fra skrivning til visning, og samtidig prøve kræfter med sitespecific og rykke teatret ud i virkeligheden. I dette tilfælde på skolens toiletter. At lave monologer, der er genkendelige for publikum, og som man kan spejle sig i

# Opskrift

## Indledning

I denne produktion er afsættet fra skrivning til sitespecific visning. Instruktøren sætter rammerne for skriveprocessen, hvor skuespillerne selv skriver deres monologer, og i denne moderne tid, med sparring fra Chat-GPT. Skuespillerne bliver trænet i instruktion og monologarbejde. I arbejdet fra tekst til visning bliver skuespillerne trænet i at omsætte et manuskript til et naturalistisk udtryk. Samtidig kræver sitespecific-elementet, at skuespillerne er opmærksomme på, hvordan omgivelserne påvirker oplevelsen.

## Formål

- At få kendskab til Jens Arentzen
- At få erfaring med dramaturgisk skrivning
- At kunne memorere en tekst
- At arbejde sitespecific
- At øve instruktion

## Råd og huskeregler

- Hav tydelige rammer til skriveprocessen
- Hav tydelige forventninger til memoreringen af monologerne
- Vær obs på god og konstruktiv feedback, da skuespillerne arbejder meget individuelt i denne produktion og har brug for øjne udefra. Lad derudover skuespillerne se og give feedback på hinandens monologer

*Arbejdstid ca. 17 timer*



### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Skrivning

- Skuespillerne skal have en computer hver
- Først uddel et tema til hver skuespiller \*
- Sæt nu skuespillerne i gang med skriveøvelser ud fra deres temaer
- Start med en brainstorm på to minutter \*\*
- Herefter en freewriting på tre minutter \*\*\*
- Markér steder, der skaber resonans eller virker interessante. Brug delene til at udvikle en stemme eller et perspektiv for din monolog
- Start med at skrive en monolog ud fra dine highlights. Brug delene til at udvikle en stemme eller et perspektiv for en monolog
- Skuespillerne skal nu samarbejde med Chat-GPT \*\*\*\*
- Sæt skuespillerne i par og lad dem læse op og sparre med hinanden \*\*\*\*\*
- Sørg for at monologerne ca. tager 3 minutter at læse op

\*

Temaer:

Uddel temaer for toilettanker (evt. også uddeling af specifikke toiletter, som skal bruges)

Eksempler på temaer:

- *Dagens opgaver og gøremål - to-do-lister og planlægning*
- *Personlige bekymringer - relationer, økonomi, sundhed, idealer, uddannelse og job*
- *Kreative idéer - pludselige indskydelser, intet er for stort eller for småt*
- *Livets store spørgsmål - filosoferer over eksistensen, livets mening, planer for livet*
- *Mindfulness/meditation*
- *Afslapning og flugt - Nyde et sjældent øjeblik af ro og stilhed væk fra dagens travlhed*

\*\*

Brainstorm:

- Alle ideer, tanker og følelser associeret ud fra temaet skal skrives ned i stikord

\*\*\*

Freewriting:

- Sæt tre minutter af til freewriting - skriv løs uden at stoppe
- Skriv videre på stikordene uden pauser - lad tanker og ord flyde frit - også selvom det bliver mærkeligt eller usammenhængende



## Memorering \*

Giv skuespillerne følgende opgaver:

- Færdiggør og finpuds monologen
- Memorer din monolog \*\*
- Film dig selv, så du kan se dig selv udefra \*\*\*
- Tag tid - monologen skal vare ca. 3 minutter

## Inden iscenesættelse

### Karakterarbejde

- Sæt behagelig musik på og få eleverne til at lægge sig på gulvet i en behagelig position med lukkede øjne

\*\*\*\*

- Hvordan foreslår chat-GPT at skrive videre på din monolog?
- Kan Chat-GPT komme med eksempler på sætninger ud fra dine highlights?
- Vær opmærksom på, at chat-GPT's sprog er anderledes end dit eget. Ret sproget til løbende.

Vær kritisk overfor chat-GPT's ideer og husk det er til sparring - den skal ikke skrive hele monologen.

\*\*\*\*

Oplæsning og sparring:

- Læs monologerne op for hinanden i par - giv hinanden feedback på monologerne.
- Byt makker og gentag ovenstående proces.
- Afslut med ny makker, som bliver et fast makkerpar resten af ugen.

\*

Kan være hjemmearbejde

\*\*

Metoder til memorering af tekst:

- Øv med en makker
- Farvekoordiner din tekst i afsnit
- Optag dig selv med pauser til at sige teksten højt. Så kan du gå en tur og øve

\*\*\*

Arbejdet med filmen:

- Vær opmærksom på "øh'er", tænkepauser og andet bemærkelsesværdigt i din monolog
- Lav noter til filmen: hvad ser du? Hvad gør du? Hvad fungerer?

\*

Spørgsmål, du stiller, under screening:

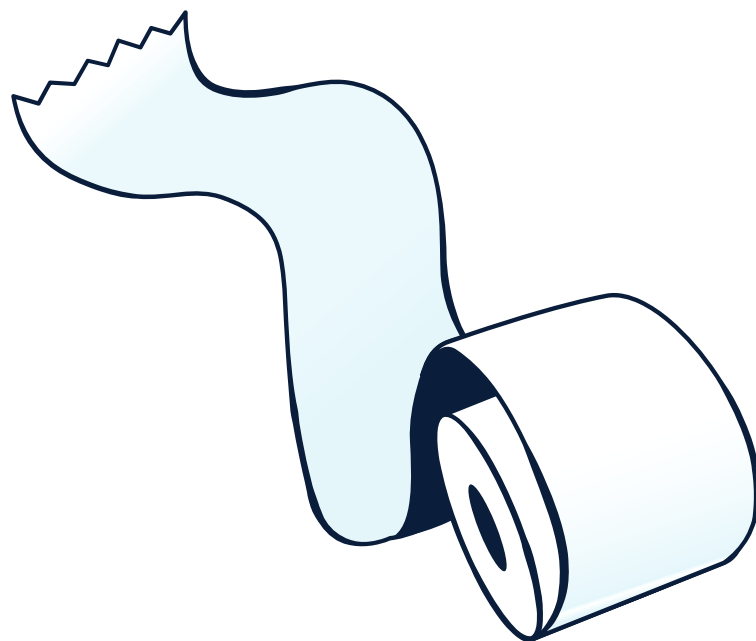
- Hvordan er min karakter?
- Hvorfor tænker min karakter sådan?
- Hvad er min karakters intention?

- Udfør en screening, hvor du stiller spørgsmål til skuespillerne, som de kan visualisere \*

Tag skuespillerne med på gulv og lav øvelsen “Uventet Besøg” \*\*

Tekstfordybelse:

- Skuespillerne skal printe deres monologer, så de kan gennemgå deres monologer ud fra Jens Arentzens principper. (Sørg for at skuespillerne noterer deres overvejelser.)\*\*\*



## Isenesættelse med instruktion

- Sæt skuespillerne sammen i par, så de kan instruere hinanden. Vælg eventuelt par efter lokation, så de arbejder tæt på hinanden

- Hvilke følelser har min karakter?
- Hvordan bevæger karakteren sig?
- Har karakteren nogle særlige kendetegn i sin bevægelse?
- Hvad er karakterens indre konflikter?
- Hvad er karakterens følelsesmæssige tilstand(e)?
- Hvordan udtrykker karakteren sig følelsesmæssigt?
  - Glad
  - Ked af det
  - Vred
  - Stresset
  - Lykkelig

\*\*

“Uventet besøg” – Improvisationsøvelse:

- En af karaktererne (fra monologerne) er på scenen - en anden skuespiller går ud for døren. (Denne skuespiller er ikke en karakter fra monologerne)
- Der bankes på døren, ind kommer en person på uventet besøg
- Improviser - hvordan reagerer karakteren på, det der opstår (f.eks. er der planer, som ændres? - eller blot et uventet besøg kan gøre noget ved karakteren - eller lignende)

\*\*\*

Jens Arentzens principper:

- Intention
- Undertekst
- Arrangement
- Tempo
- Pauser - Øh, ah, hm ...
- Taleretninger
- Blikretninger:
  - Erindrings-rummet = kigge op
  - Nærværs-rummet = kigge frem/ligeud
  - Følelses-rummet = kigge ned

Brug evt. forskellige farver, så det er overskueligt at navigere i

\*

Fokuspunkter for skuespillerne ved instruktion:

- Hvad fungerer godt?
- Hvad passer godt til karakteren?
- Hvilke følelser sætter monologen i gang?
- Hvilken stemning passer godt til monologen?

- Instruer skuespillerne i at vise umiddelbare bud til deres makker. Makkeren noterer, imens de ser på \*
- Skuespillerne prøver et nyt benspænd efter hver gennemspilning. Makkeren noterer, hvad der fungerer, og skuespilleren registrerer, hvornår det føles stærkt eller sandt i kroppen \*\*
- Lad skuespillerne udvælge et arrangement og en stemning ud fra deres gennemspilninger
- Tag skuespillerne med rundt til alle parrene. Medbring papir og blyant, så alle eleverne kan skrive feedback til de andres monologer
- Sæt dig med dine skuespillere, hvor I deler jeres oplevelser. Vær opmærksom på den konstruktive og kærlige tone \*\*\*
- Send skuespillerne tilbage til deres par, hvor de skal fininstruere hinanden \*\*\*\*

## Slutspurt

- Få styr på det praktiske \*
- Gør klar til generalprøve
- Generalprøve

\*\*

Benspænd til monologarbejde:

- Sig din monolog som om:
  - Du er ved at komme for sent til lægen
  - Jorden er lavet af ild
  - Du skal virkelig tisse
  - Din krop vejer 200 kg.
  - Din mor, som lige har konfiskeret din mobil
  - Du taler til en sal med 100 mennesker
  - Du siger den til sidemakkeren under en gudstjeneste
- Prøv monologen med flere af disse genre:
  - Børne-tv
  - Musical
  - Thriller
  - Komedie
  - Drama

\*\*\*

- Sæt dig med skuespillerne, så alle kan se hinanden.
- Tag en gruppe af gangen og lad alle nævne deres oplevelser med monologerne

\*\*\*\*

Fokus ved fininstruktion:

- *Hvad fungerer godt?*
- *Pauser*
- *Tempo*
- *Arrangement*
- *Tale- og blikretninger*
- *Toneleje*
- *Stemning*

\*

Det praktiske (få evt. skuespillerne til at hjælpe):

- Sørg for make-up og kostume
- Hav styr på eventuelle rekvisitter
- Der skal laves en logistikplan for publikum:

Eventuelt et kort til publikum, hvor de kan se, hvor de skal bevæge sig hen og se monologerne. Publikum bevæger sig frit mellem visningerne, som cirkulerer ude på lokationerne.

# Visning

PERFORM  
ANCE ART

---

*Autencitetens Krans*

## Rollebegreb

Rollerne skal opfattes som brikker, og skuespillerne anvendes som readymade. Både skuespillere og publikum er afgørende aktører for visningens indhold og udvikling. Der kan i denne visning ikke skelnes mellem fiktion og virkelighed eller aktører og modtagere. Spilleren går til opgaven ved at spørge "Hvilke spilleregler skal jeg følge her?"

## Metoder

Sanford Meisners Repetition game.

## Organisationshierarki

1. Konceptet/konceptudvikler
2. Skuespillere og publikum

## Tema

Relationen mellem kunst og virkelighed  
Forbindelse mellem mennesker  
Individ og fællesskab  
Samhørighed  
Autencitet  
Identitet  
Perception  
Magt

## Dramaturgi

Bølge- og polyfondramaturgi.

*Dramaturgien styres af konceptuelle benspænd. Derfor kan der være et snert af tilfældig dramaturgi, da indholdet ikke er planlagt på forhånd. Dog er benspænd og rammer sat op således, at intensiteten stiger og falder i løbet af forestillingen med et energimæssigt klimaks i midten.*

## Inspiration

Grotowskis fattige teater.  
Kvantemekanisk sammenfiltrering.

## Vision

At undersøge og udstille, hvad der sker, når man giver mennesker øget beføjelse til at styre og fortolke hinanden. At udfordre passiv mentalitet ved at udviske skillelinjen mellem fiktion og virkelighed, og tydeliggøre at alle tilstedeværende er definerende aktører.  
Vi arbejder ud fra det fattige teaters vision om at skabe et ekspressivt, nøgent teater, hvor alle overflødige elementer er fjernet og hvor sondringen mellem publikum og skuespillere er slettet. Fokus er på oplevelsen, ikke visningen.

## Proces

Konceptuel proces.

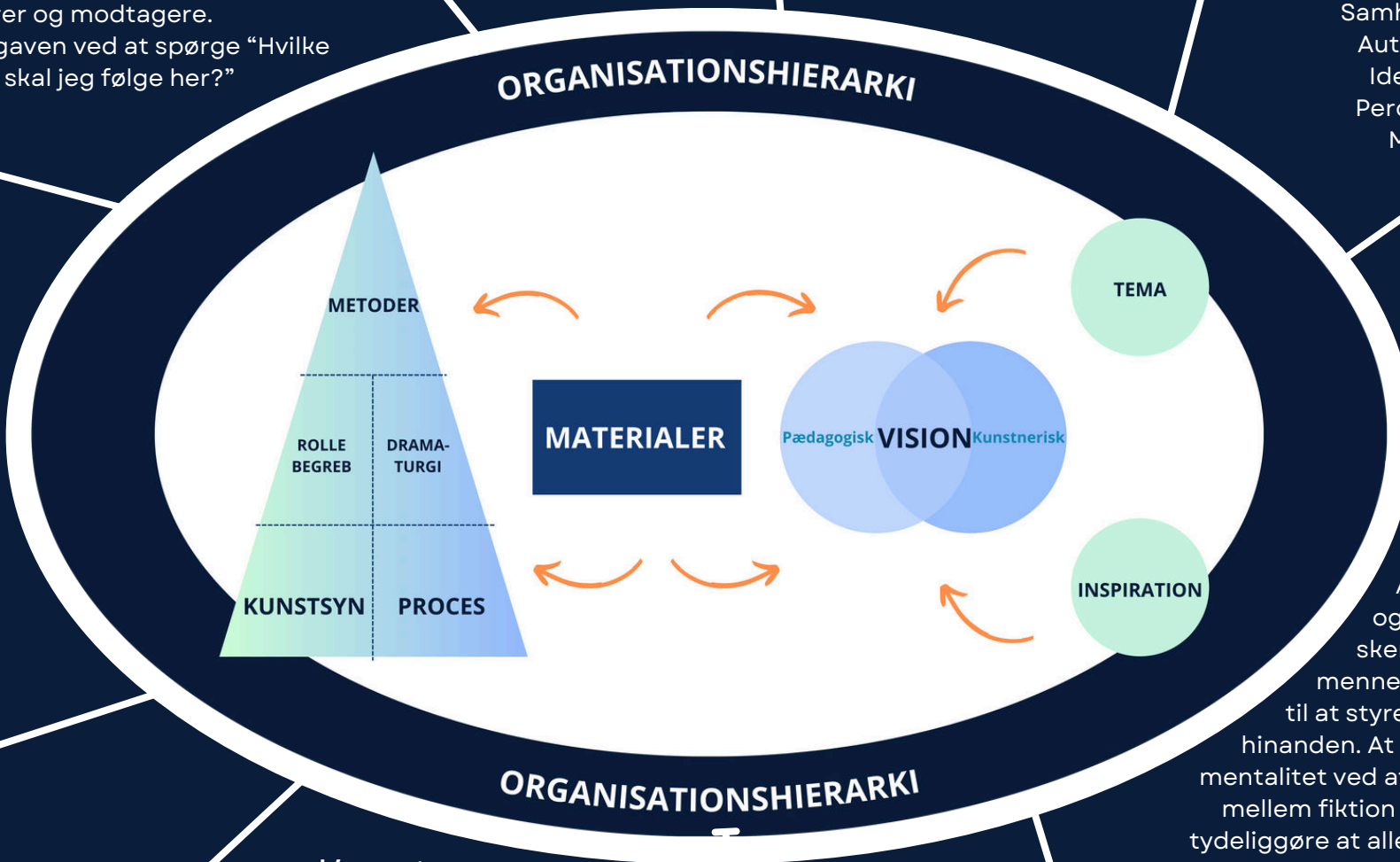
## Kunstsyn

Kunstsynet er både postmoderne og institutionelt.

*Kunsten bryder med traditioner, konventioner og stilarter, og meningen med værket skal findes ved at fortolke værket i relation til det bagvedliggende koncept. Kunstsynet er institutionelt, da skillelinjen mellem fiktion og virkelighed udviskes. Det virkelige betragtes som kunst. På samme tid betragter og betragtes både publikum og spillere.*

## Materialer

Materialet bliver skabt via benspænd, skuespillerne arbejder ud fra.



# Opskrift

## Indledning

- I dette forløb får skuespillerne erfaring med performancegenren og får trænet deres fokus, nærvær og selvbevidsthed. Skuespillerne bliver øvet i at være til stede i nuet, selvom det kan være grænseoverskridende ikke at vide, hvad der kommer til at ske på forhånd. Samtidig tydeliggøres det at være en del af et ensemble; en del af en gruppe. Det er ikke den enkelte præstation fra skuespilleren, der er central, men derimod det fælles arbejde for at få visningen til at lykkes. Forløbet har derfor også et fællesskabende element, og skuespillerne vil komme tættere på hinanden og på publikum. Forløbet vil munde ud i en performance, som består af fire dele. Ligeledes er forløbet opdelt i disse fire dele, som til sidst sættes sammen til en samlet performance.

## Formål

- At træne skuespillernes nærvær, opmærksomhed og evne til at bruge impulser
- At give skuespillerne konkret erfaring med performanceart
- At skabe et eksperiment og undersøge, hvad der sker, når man fjerner skellet mellem publikum og skuespiller og giver publikum en definerende rolle.
- At udfordre passiv mentalitet ved at udviske skillelinjen mellem fiktion og virkelighed og tydeliggøre, at alle tilstedeværende er definerende aktører.

## Råd og huskeregler

- Dette koncept kræver tydelige rammer. Vær opmærksom på, at det er intenst at være nærværende og hyperfokuseret i lang tid, så husk at variere øvelserne og lav afbræk undervejs.
- Hav in mente, at skuespillerne i denne visning ikke spiller en rolle, men er sig selv placeret i bestemte rammer. Det har derfor stor betydning, hvordan der bliver responderet på hinandens arbejde og udtryk.
- Meget af arbejdet ligger i træningen af nærværet. Derfor bliver øvelserne gentaget flere gange i forløbet. Forvent derfor ikke, at materialet de første gange er udtryk for, hvordan det ender med at blive. Skuespillerne vil blive mere tilpas i øvelserne, og nærværet bliver synligere, des mere det trænes.

Arbejdstid ca. 12 timer



### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Træning

#### Øvelse 1: Øjenkontakt

- Bed skuespillerne om at lægge sig på ryggen og afspænde kroppen mens du gennemgår kropsdele fra fødder til hoved.
- Derefter er skuespillernes opgave at bruge så lidt kræfter som muligt på at komme fra liggende position til stående.
- Når de er kommet op og stå, skal de med samme afslappede og bløde bevægelses kvalitet bevæge sig mellem hinanden og fylde rummet ud.
- Den næste de kommer forbi, skal de stille sig overfor.
- Opgaven er nu at have øjenkontakt og registrere hinandens mimik og bevægelser åbent og nysgerrigt.
- Bed dem om at holde øjenkontakten, imens de bevæger sig i rummet og registrerer, om de fører eller bliver ført.

#### Øvelse 2: Play fight\*

- I de samme makkerpar.

#### Øvelse 3: Repetition og spejling

- Når kampen er godt i gang, beder du dem om at stille sig en meter fra hinanden og begynder Meisners "Repetition Game"\*\*

\*

Play Fight:

Play Fight er en "kamp", hvor begge de to kæmpendes opgave på samme tid er at skabe spænding og sørge for, at den anden er tryk og ikke kommer til skade. Øvelsen træner at mærke den andens og sine egne grænser.

\*\*

Repetition Game:

Teaterteoretikeren Stanford Meisner har udviklet The Repetition Game med det formål at styrke skuespillerens opmærksomhed på sig selv og sine medspillere.

I denne øvelse står to personer overfor hinanden. Man prøver at være så opmærksomme på hinanden som muligt og italesætter, det man ser. Når den anden siger en sætning, gentager man sætningen med "jeg" foran. Man gentager sætningerne indtil, der kommer noget nyt. Det kunne eksempelvis udspille sig således:

"Du rynker med brynene"

"Jeg rynker med brynene"

"Du hæver skuldrene"

Jeg hæver skuldrene"

"Du ryster på hovedet"

"Jeg ryster på hovedet"

"Du trækker vejret dybt"

"Jeg trækker vejret dybt"

"Du smiler"

"Jeg smiler"

"Du er glad"

"Jeg er glad"

Osv.

Det er i denne øvelse vigtig at være tålmodig og tillade, det der er. Hvis dette lykkes, vil følelser og udtryk transformere sig og komme mange steder hen. Formen skal hjælpe med at skabe impulser, så hvis man får en impuls til at bryde formen, er man fri til at gøre det.



#### Øvelse 4: Spejling

- To og to står overfor hinanden.
- Den ene spejler den anden. Efter noget tid byttes rollerne.
- Næste gang rollerne byttes, er opgaven at lave repetition game samtidig med, at den ene spejler den anden.

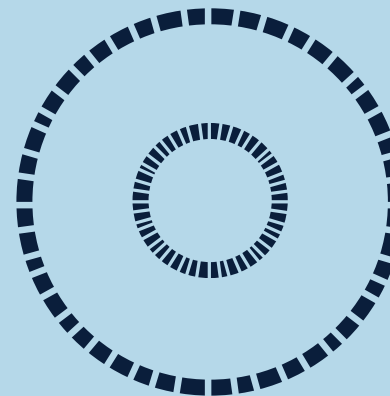
#### Del 1: “Du og jeg”

##### Scenografien sættes op\*

- Sæt stole op i en dobbeltcirkel vendt mod hinanden.
- Der skal være plads til, at skuespillerne kan bevæge sig rundt i mellem stolene med stort kropssprog uden at ramme publikummer, som sidder på begge sider. Samtidig skal publikummerne ikke sidde for langt fra hinanden. To-tre meter mellem publikummerne vil være passende.
- Markér de stole, som skuespillerne skal sidde på. Der skal så vidt muligt være den samme afstand imellem dem, og de skal sidde i både den indre og ydre cirkel.
- Fordel pladserne mellem skuespillerne, så hver skuespiller har en fast plads.
- Gør det tydeligt hvilken stol, der står overfor hver skuespillers plads.
- Sørg for at der et sted i den ydre cirkel mangler en stol, så man kan komme ind og ud af dobbeltcirklen.

\*

Model for stoleopsætning set oppefra. I den yderste cirkel vender stolene mod midten, og i den inderste cirkel vender stolene væk fra midten. Dette vil gøre, at man sidder overfor en anden person:



\*\*

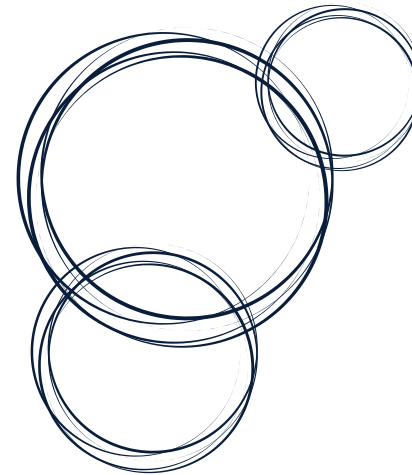
Skuespillerne kan tage udgangspunkt i følgende sætningsstrukturer:

- “Du...”
- “Du får mig til...”
- “Du giver mig lyst til...”
- “Jeg...”
- “Jeg føler mig..”

I kan eventuelt indføre et fordi (eksempelvis: “Du klør dig i håret, fordi du er genert” eller “Du smiler fordi du er underholdt”). Denne tilføjelse vil med stor sandsynlighed gøre performance mere grænseoverskridende, og det er her vigtigt at have for øje om skuespillerne er trygge ved at skulle fortolke og italesætte deres antagelser. Det er også vigtig at intentionen er kærlig og konstruktiv.

## Spejling

- Halvdelen af skuespillerne sætter sig på deres pladser i dobbeltcirklen. Den anden halvdel agerer publikummer.
- “Publikummerne” kommer ind i dobbeltcirklen og sætter sig hver på en plads overfor en skuespiller.
- Så snart “publikummerne” sætter sig, begynder skuespillerne at spejle dem så præcist som muligt.
- Efter noget tid (to-tre minutter) begynder skuespillerne at italesætte hvad “publikummerne” gør med sætninger, der starter med “Du...”. Efter yderligere tid benyttes sætninger, der starter med “Jeg...”.\*\*
- Skuespillerne spejler mimik og kropssprog, imens de italesætter, hvad de gør.
- Når der er gået tre til fem minutter med du- og jeg-sætninger stoppes improvisationen.
- Tag en runde-snak, hvor alle kan dele deres oplevelse.
- Rollerne byttes og forløbet gentages.



## Del 2: Überkarikature

### Forøvelse: Fysisk forandring

- Sæt skuespillerne til at gå i tømmerflåde.
- Alle skal nu lave en fysisk forandring.\*
- Forandringen kan skrues op og ned i størrelse. Det størrelsesniveau, forandringerne er på nu, kaldes 5. 10 er den største overdrivelse, og 1 er så lille, at man ikke ville kunne se det, hvis ikke man vidste det.

\*

Eksempler på fysiske forandringer:

- Hævede skuldre
- Indadvendte fødder
- Svinger med hofterne
- Hagen opad

\*\*

I denne øvelse udvikler en af gangen sin Überkarikatur, som er en karakter, der tager udgangspunkt i en ekstrem overdrivelse af ens personlige fysiske udtryk.

\*\*\*

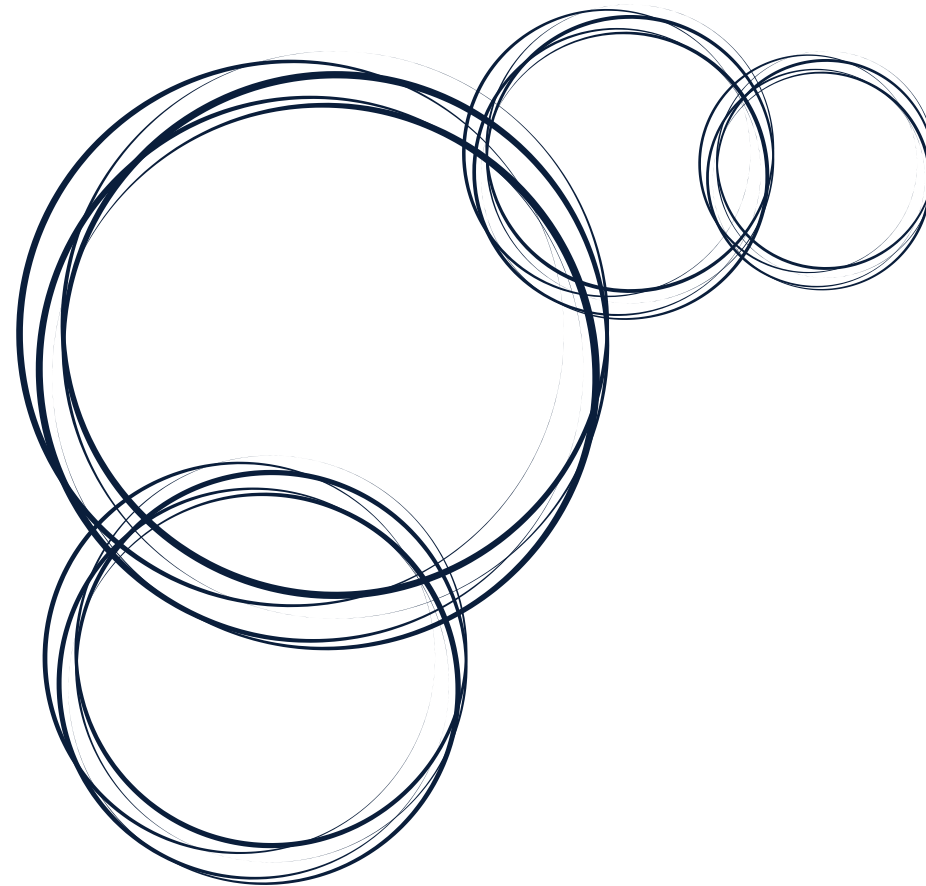
Eksempler kan være:

- Svinger med armene
- Bouncer når du går
- Hænger med hovedet
- Tager små/store skridt
- Smiler meget

- “Skru” glidende op til 10
- Lad skuespillerne gå rundt et lille stykke tid i det højeste niveau, og opfordr dem til at følge de impulser, der opstår. Hvordan er det at være i verden på denne måde? Hvilken karakter opstår? Hvilken karakter besidder denne krop?
- Opgaven for skuespillerne er nu at beholde karakteren og fornemmelsen af at være på niveau 10, imens du guider dem, et skridt af gangen, hele vejen ned til niveau 1.
- Den næste, de kommer forbi, stiller de sig overfor og kigger hinanden i øjnene - stadig i karakterer.
- Du tæller ned fra 5, imens de giver slip på karakteren. Når I når 0, kigger de hinanden i øjnene som sig selv.
- Gentag eventuelt øvelsen nogle gange.

#### Überkarikaturer\*\*

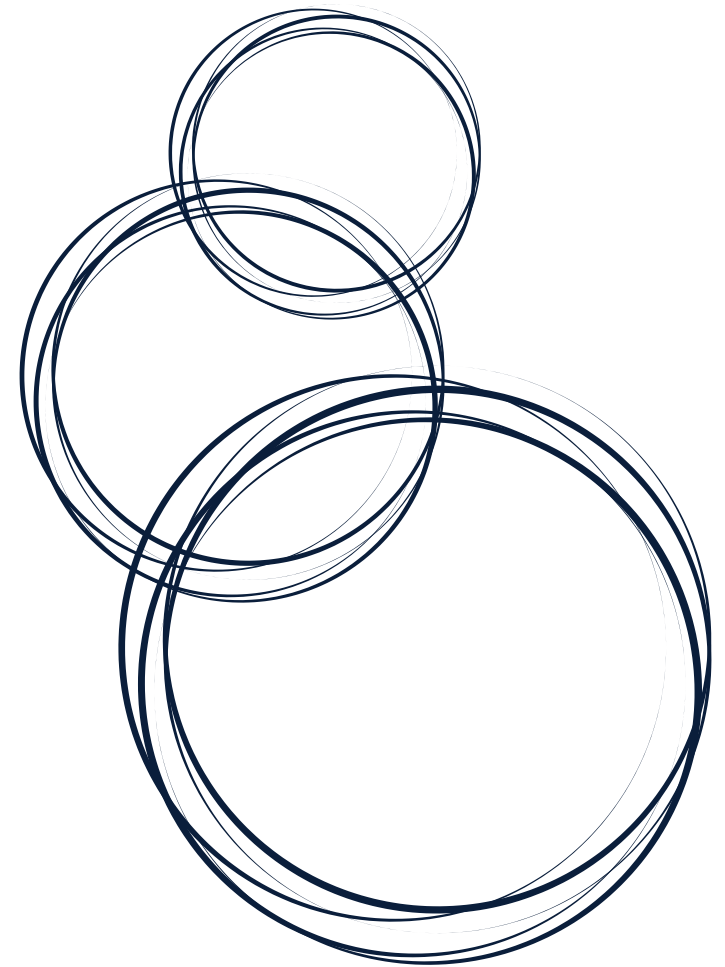
- En af skuespillerne begynder at gå rundt mellem stolene som sig selv i et normalt gå-tempo.
- De andre sidder på stole fordelt i dobbeltcirklen og noterer personens kropslige udtryk.\*\*\*
- Når skuespilleren har gået nogle runder, og der er blevet skrevet en del ting ned, kan skuespilleren lige få en kort pause inden næste del.
- Nu går skuespilleren rundt mellem stolene, imens de andre læser en ting op ad gangen. Hver gang et udtryk læses op, overdriver skuespilleren på gulvet dette udtryk.
- Flere og flere kropslige overdrivelser bygges på, og udtrykket vil blive mere og mere ekstremt.



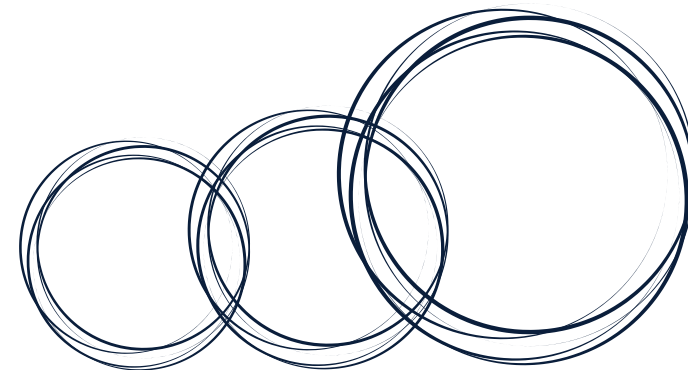
- Skuespillerens opgave er at gå med de impulser der opstår og lade den karakter, der bliver til, få plads.
- Når der er blevet læst ca. 10 ting op, kan du guide skuespilleren ind i Überkarikaturen ved at sige ting som: Hvem er det, der kommer der? Hvordan er det at være i verden med sådan en krop? Har karakteren en lyd?
- Det er hårdt at være i Überkarikaturen, så lad ikke arbejdet fortsætte for længe.
- Derefter er det en anden skuespillers tur. Der kan være fordele ved selv, som facilitator, at bryde isen og være den første, der går på gulv.

#### Überkarikaturene

- Når alle har været på gulv, får skuespillerne alle de sætninger, der blev skrevet til dem, imens de gik rundt i cirklen. Hver skuespiller vælger mellem 5 og 10 sætninger, som de synes er interessante at arbejde med, og skriver dem ned på et papir.
- Skuespillerne teames op to og to. Den ene starter med at gå på gulv. Den anden får sin makkers liste og er klar til at læse dem op for skuespilleren på gulv.
- Skuespillerne går mellem hinanden på gulvet. Makkeren går ved siden af og læser sætninger fra listen op. Hver gang noget læses op, overdriver skuespilleren på gulv det. Når alle sætningerne er læst op, går makkeren ud til siden, så Überkarikaturene får plads.



- Bed dem om at gøre det så stort som muligt. Du kan nu guide improvisationen. Lad dem hilse på hinanden. Skru op og ned for størrelsesniveauet, for til sidst at lade dem møde hinanden på 1.
- Lad dem stå på en række side om side, imens du tæller ned fra 5. Når du når 0, slipper de karaktererne.
- Skuespillerne på gulv bytter med deres makker, og øvelsen gentages.
- Øv to og to at gå ind og ud af Überkarikaturen, for til sidst selv at kunne gå ind i Überkarikaturen.
- Bed skuespillerne om at lære deres lister udenad.



### Del 3: Den franske telefon

- Alle skuespillerne sidder på deres faste pladser. Placér dig på en stol over for en af skuespillerne.
- Skuespilleren overfor dig har til opgave at spejle dig så præcis som muligt. Denne skuespiller bliver spejlet af den nærmeste skuespiller til venstre, som bliver spejlet af den næste, som bliver spejlet af den næste osv. På denne måde vil de ting, du gør, blive sendt hele vejen rundt i dobbeltcirklen.
- Efter noget tid begynder skuespilleren over for dig at spejle skuespilleren til venstre i stedet for dig. Nu er der ikke noget tydeligt sted, hvor bevægelser starter og slutter, og I har skabt en evighedsmaskine.

## Del 4: Spejl: Vi og I

- Skuespillerne skal rejse sig op og kopiere personen overfor, som højst sandsynligt stadig sidder ned. *Under gennemspilningerne sidder der endnu ikke nogen på den tomme plads, så skuespilleren skal forestille sig en person sidde på den plads.*
- Skuespillerne skal nu sige sætninger henvendt til personen, de står overfor. Sætningerne skal starte med "I". Når sætningen er blevet sagt, går man med uret rundt i cirklen og siger en ny sætning til den næste, man står overfor. \*
- Efter at have gentaget processen et par gange, skal skuespillerne nu begynde at sige "vi" i stedet for "I". Tænk gerne et cue ind til skuespillerne, så dette skift sker samtidigt. \*\*
- Denne del vil blive afslutningen på performance, og det vil være på denne måde, at skuespillerne bevæger sig hen til hullet i cirklen og forlader "scenen".

## Slutspurt

- Gennemspilninger (Del 1, 2, 3 og 4) \*
- Nu skal den samlede performance øves igennem.\*\*

\*

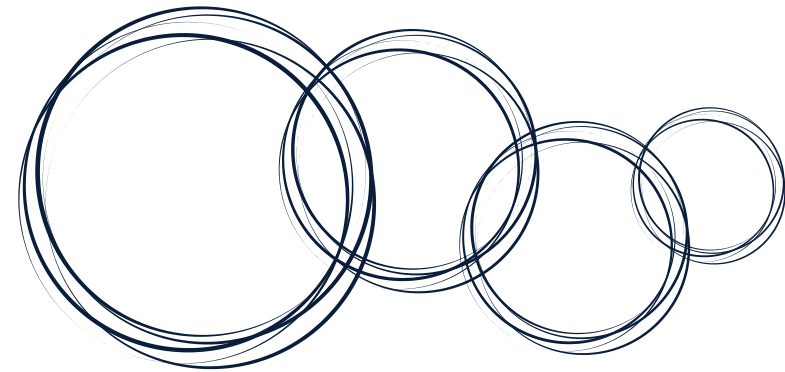
Eksempler på sætninger som starter med "I".

- I smiler
- I er underholdt
- I keder jer
- I kigger væk
- I er alle taknemmelige

\*\*

Eksempler på sætninger som starter med "Vi".

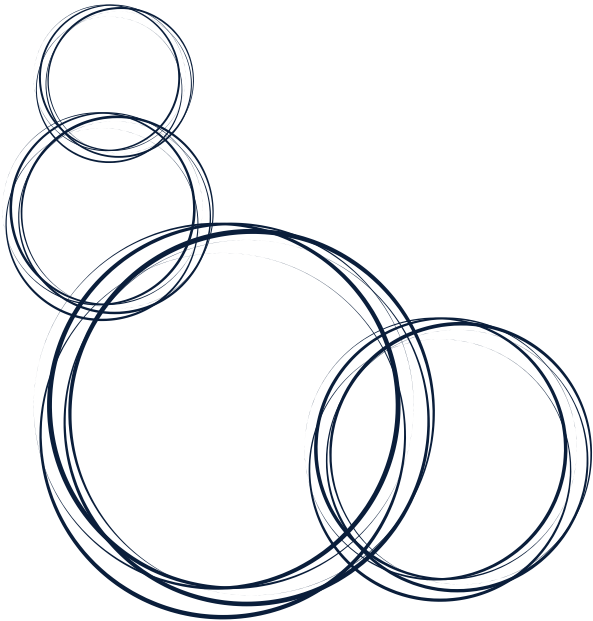
- Vi er taknemmelige
- Vi er sammen om det her
- Vi er forbundet
- Vi påvirker hinanden
- Vi er i rummet sammen



\*

Da der endnu ikke er publikum på, må I, i fjerde del, forestille jer, hvad publikum gør. Første del kan I øve ved at spille den to gange, hvor halvdelen agerer publikum. Efter anden gang fortsætter I til del to, tre og fire.

- Øv overgange og cues grundigt igennem, så alle er skarpe på, hvornår de forskellige dele slutter og starter.
- Øv det, der trænger til at blive trænet



\*\*

Visningens opbygning:

Del 1:

Skuespillerne sidder på stolene fordelt i dobbeltcirklen. Publikum bliver lukket ind mellem stolene via et hul i stolerækken, og så snart nogen sætter sig på en stol overfor en skuespiller, begynder skuespilleren at spejle personen.

Du lukker hullet med en stol, du selv sætter dig op. Når du sætter dig ned, er det tegn til, at skuespillerne kan begynde du- og jeg-sætningerne.

Overgang: Efter fem minutter kan du give tegn til skuespillerne ved at spejle den skuespiller, der sidder nærmest dig. Når skuespilleren bemærker det, rejser personen sig op, og når de andre ser dette, rejser de sig også. Når alle står op begynder del 2.

Del 2:

Skuespillerne går rundt i cirklen, mens de bygger Überkarikaturerne op en forandring af gangen. Når de når niveau 10, går de to runder som Überkarikature, hvorefter de begynder at "skue ned" og har to runder til at ramme niveau 1. De sætter sig ned, giver slip på karakteren og begynder del 3.

Del 3:

Alle skuespillerne spejler den skuespiller, som sidder til venstre for dem - på nær én, som spejler den person, der sidder overfor. Efter noget tid begynder denne skuespiller også at spejle skuespilleren, som sidder til venstre.

Overgang: Efter cirka fem minutter rejser en af skuespillerne sig op (aftal hvem). Når alle har rejst sig, begynder del 4.

Del 4

Skuespillerne går rundt i dobbeltcirklen og spejler de publikummer, de går forbi, imens de siger I- og Vi-sætninger. Når den første når til dig, rejser du dig og tager stolen væk, så de kan gå ud denne vej. Når alle skuespillerne er gået, er performancen slut.

# Visning

MANUSKRIFT  
LABANS EFFORTS

---

*Radioteater*



## Metoder

Naturalistisk karakterarbejde gennem tekstanalyse. Labans efforts gennem stemmen

## Organisationshierarki

1. instruktør/teknikere
2. skuespillere/teknikere

## Tema

Livets vilkår, kærlighed og skæve eksistenser

## Dramaturgi

Aristotelisk

## Rollebegreb

Rollerne bliver til igennem naturalistisk analyse- og tekstarbejde, og gennem valg af Labans Efforts til at arbejde med stemmen

## Proces

Kollaborativ proces

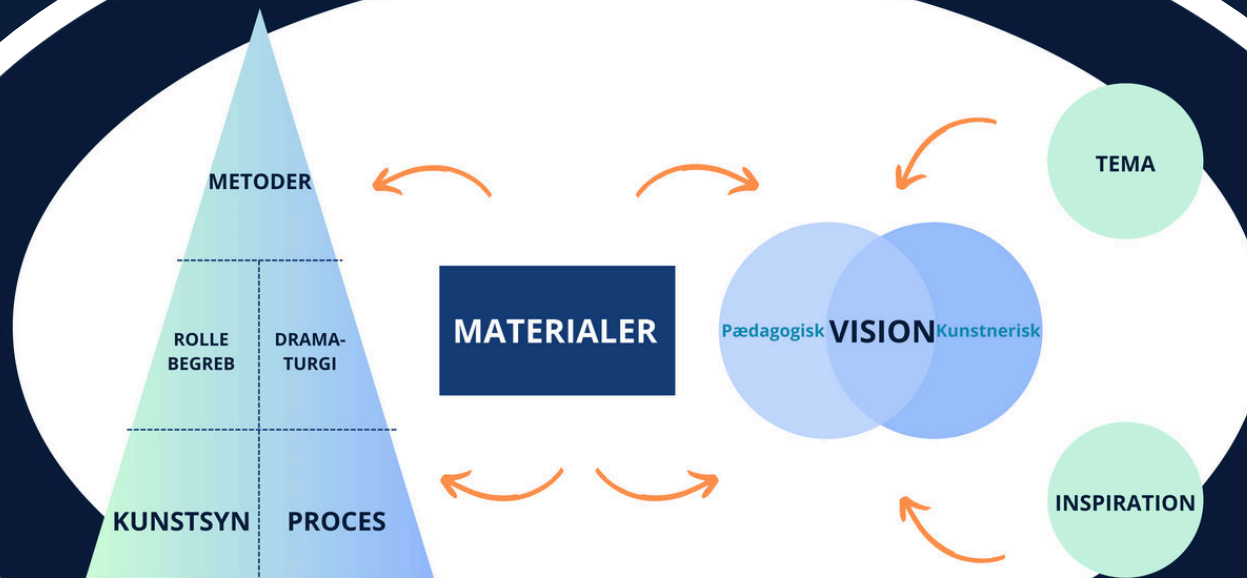
## Kunstsyn

Romantisk kunstsyn

## Materialer

Manuskript: "Først bli'r man jo født" af Line Knutzon.  
Spørgsmål til naturalistisk analyse- og tekstarbejde

## ORGANISATIONSHIERARKI



## Inspiration

Radiodrama.dk  
Radiodramaet Hedda  
Et dukkehjem (NRK)  
Line Knutzon  
Labans efforts

## Vision

Visionen for visningen er at lave et radiodrama ud fra et allerede skrevet manuskript. Visningen består af ti scener, som i alt varer i ca. en time.  
Stemmen skal være i fokus og bruges som værktøj til at få karakteren frem. Der skal arbejdes med stemmen i samarbejde med naturalistisk karakterarbejde og Labans Efforts.  
Visionen er, at alle skuespillere skal arbejde med på produktionssiden - hvor de hver især skal redigere deres egne scener

# Opskrift

## Indledning

I dette forløb er der fokus på stemme og tekstarbejde. Præcision i replikleveringen er central og skuespillerne bliver trænet i at bruge stemmen på forskellige måder. Skuespillerne får erfaring med radioteater og får lov til at opleve, hvordan et lydunivers opbygges med brug af lydeffekter og lydkulisser. I dette forløb vil deltagerne ikke kun have skuespillerhatten på, men også prøve kræfter med teknik og redigeringsarbejde. Deltagerne vil derfor få en oplevelse af at skabe produktet fra a-z.

## Formål

- At træne skuespillernes brug af stemmen via Labans Efforts
- At give skuespillerne kendskab til og erfaring med radioteater
- At få kendskab til redigeringsarbejde og klipning af optagelser og lydeffekter
- At få erfaring med at omsætte et manuskript til et lydunivers
- At træne fokus på detaljer både i stemme, lyde og redigering

## Råd og huskeregler

- Dette koncept kræver multitasking hos skuespillerne, som skal have øje for manuskript, samspil, lydbilleder og stemmebrug samtidig. Sæt derfor tid af til øvning og fokusøvelser som opvarmning
- Dette forløb åbner op for flere forskellige roller i arbejdet og muliggør derfor flere former for differentiering af opgaverne. Hav øje for, hvor dine skuespillere vil trives og udvikles bedst
- Husk, at ved radioteater kan man godt støtte sig op ad manuskriptet, men at det kan høres i en optagelse, når der læses op. Sørg derfor for, at skuespillerne stille og roligt kan slippe manuskriptet i løbet af arbejdet

Arbejdstid ca. 14 timer

## Fremgangsmåde

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Manuskript

- Introducer radioteater for skuespillerne, gerne med et historisk overblik \*
- Præsenter skuespillerne for forskellige termer inden for lyd. Lad derudover skuespillerne lytte til forskellige klip fra forskellige radiodramaer, og lad dem beskrive, hvad de hører af forskellige lyde og stemmer (find inspiration fra Radiodrama.dk) \*\*
- Uddel manuskripterne, præsenter rollerne for skuespillerne og uddel roller. Stykket "Først bli'r man jo født" af Line Knutzon har seks roller \*\*\*
- Skuespillerne skal nu analysere teksterne og karaktererne ud fra de roller der er uddelt \*\*\*\*

### Stemmearbejde

*Alle skal op at stå, nu skal der arbejdes med stemmen.*

#### Øvelse 1:

- Ansigtet skal være klar til stemmearbejdet. Derfor skal det arbejdes igennem først med grimasser, massage og vejrtrækning \*

## Noter

\*

#### Historisk overblik:

- Hørspil er en dramatisk opførelse, eksempelvis et skuespil, som almindeligvis er skrevet for radio eller for afspilning på båndoptager eller lignende. Der kan være indtil flere personer i et hørspil, som med deres tonefald udtrykker deres nuværende situation. Der er ofte indlagt en akustisk baggrund
- Er blevet sendt i Danmark fra ca. 1925-2001
- Eksempler på stykker og forfattere: Elverhøj, Line Knutzon, Klaus Rifbjerg, Kim fupz Aakeson
- Der foregår en årlig lyttefestival i Odense

\*\*

#### Følgende termer skal præsenteres:

- Cleansound
- Reallyd
- Effektlud
- Manipulation gennem lyd og stemmen og stemninger deri

Lad skuespillerne beskrive, hvad de hører i de forskellige lyde og stemmer.

\*\*\*

Lav en neutral gennemlæsning med skuespillerne.

\*\*\*\*

Lad skuespillerne beskrive deres karakterer ud fra, hvordan de bliver beskrevet i manus.

Lad skuespillerne finde deres undertekst og motivation i manuskriptet.

\*

#### Opvarmning af ansigt:

- Lav en stor ansigtsgrimasse og en lille ansigtsgrimasse
- Massér kæben, så den bliver løsnet
- Bevæg dine læber over dine tænder
- Flet dine fingre og placer hænderne foran brystet og ryst din overkrop så kraftigt at alt på kroppen og i ansigtet ryster med. Sæt gerne lyd på
- Tag en dyb vejrtrækning og slap af

- Hav fokus på vejrtrækning og støtte via udstræk og vejrtrækninger \*\*
- Hav nu fokus på resonansen, hvor skuespillerne skal brumme, mens de banker på brystet. Tonen skal holdes og forlænges \*\*\*
- Skuespillerne skal nu arbejde med artikulation. Man må gerne overdrive, så brug gerne hele ansigtet \*\*\*\*
- Nu skal lyden kastes ud i rummet via projektion \*\*\*\*\*

### Øvelse 2:

- Skuespillerne skal nu præsenteres for Labans Efforts. Skriv de forskellige efforts ned på papir og fordel dem ud på gulvet, så skuespillerne har et overblik over dem og kan se dem alle \*6
- Lad skuespillerne afprøve de forskellige efforts, du kan med fordel komme med eksempler først. Brug gerne hverdags sætninger. Hav fokus på stemmens placering og luften i stemmen \*7
- Lad skuespillerne lege videre med stemmerne. Fokuset skal nu være på stemmens placering, på luft i stemmen og på identiteten bag stemmen. Derudover skal skuespillerne varieres med tempo, volume, attitude, dialekt og vokalproblemer \*8

### Øvelse 3:

- Tag en snak med skuespillerne om deres analyse af teksten og deres karakterer i plenum \*9
- Del skuespillerne ud i mindre grupper, så det går op med scenerne. Lad dem afprøve forskellige stemmer med manuskriptet ud fra de øvelser med Labans Efforts, der netop er lavet. Bed desuden skuespillerne om at optage, når de øver og afprøver stemmerne - hertil skal skuespillerne skrive noter, så de får et indblik i, hvad der fungerer. Snak desuden om lokationer - om den enkelte scene skal optages inde eller ude, og hvilket lydunivers der ellers passer \*10

\*\*

### Vejrtrækning og støtte:

- Stræk kroppen frem og til siderne
- I strækket til siden, med armen over hovedet, lægges hånden på hovedet. Træk vejret imens og mærk luften i/ved ribbenene
- Gentag til den anden side
- Træk vejret ind, hold evt. hånden på maven, og pust mod et punkt på den anden side af rummet, mens du tæller til seks
- Gentag med tællingerne otte og ti sek.

\*\*\*

### Resonans

- Hold hånden på brystet og brum en hvilken som helst tone. Skift tone to gange. Bank på brystet imens, så det løsner op
- Åben munden og gør det samme
- Læg nu dine hænder på ansigtet og brum ind i dem. Tag dine hænder væk fra ansigtet og åben munden med fortsat lyd

\*\*\*\*

### Artikulation:

- Sig lydene af følgende bogstaver (en ad gangen): B, P, D, N, T, K og G. E.ks.: b(e)-b(e)-b(e)-b(e)-b(e) - det skal siges hurtigt og skuespillerne må gerne lege med lyd niveauerne.
- Tongue Twisters:
  - *Tik Tok Tak*
  - *Kæmpe Kæppe Knækker Næppe*
  - *Jeg er vanvittig vittig, Jeg er vanvittig vittig, Jer er overordentlig vanvittig vittig*
  - *Unique New York. Unique New York*

Variationer: gentag ovenstående sætninger med en korkprop mellem tænderne og/eller stik tungen ud imens.

\*\*\*\*\*

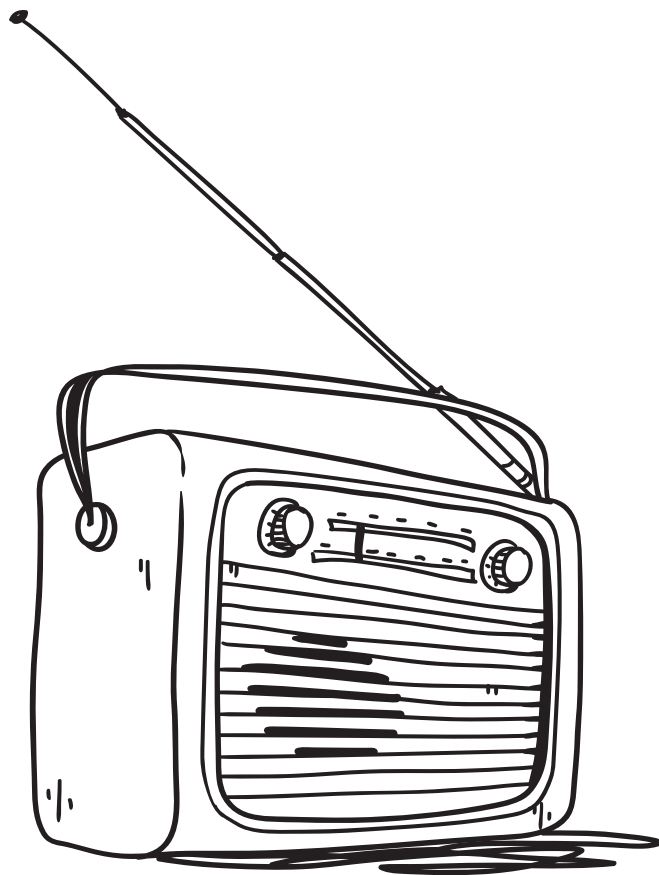
### Projektion:

- Start et gab med lukket mund og åben den derefter langsomt. Du må gerne strække dig samtidig
- Træk vejret dybt. Mærk støtten og sig en Aah-lyd
- Gentag ovenstående øvelse, men forestil dig, at du er en spydkaster og skal kaste lyden frem. Kast et imaginært spyd frem med aah-lyden
- Prøv nu med nedtælling fra fem
- Og prøv så med både spyd og nedtælling

\*6

### Labans Efforts:

- Let-kraftig (vægten)
- Indirekte-direkte (rummet)
- Vedholdende-pludselig (tiden/timing)



\*7

Blandede efforts:

- Dubbende = Let + direkte + pludselig
- Viftende = Let + indirekte + pludselig
- Påtrængende = Kraftfuld + direkte + vedholdende
- Flydende = Let + indirekte + vedholdende
- Stødende = Kraftfuld + direkte + pludselig
- Forvrænget = Kraftfuld + indirekte + vedholdende
- Skarp = Kraftfuld + indirekte + pludselig
- Glidende = Let + indirekte + vedholdende

\*8

Leg med stemmen:

- Stemmeplacering
  - Nasalt (i næsen)
  - Dyb/hæs (strube/hals)
  - Mixet (regulært)
- Luft i stemmen
  - Luftig
  - Tør
- Alder
  - Ung
  - Voksen
  - Gammel
- Køn
  - Mand
  - Kvinde
  - Andet/non binær
- Størrelse på karakteren
  - Lille
  - Medium
  - Stor
- Tempo
  - Langsom
  - Medium
  - Hurtig
- Volumen
  - Stille
  - Almindelig
  - Højlydt
- Attitude
  - Venlig
  - Upartisk
  - Aggressiv
- Dialekt/accnt
  - Jysk
  - Københavnsk
  - Fynsk
  - Bornholmsk
  - Fransk
  - Tysk
  - Osv.
- Vokalproblemer
  - Øm hals
  - Læesper
  - Stammer
  - Mumler

\*9

- Spørg ind til, hvordan de oplever deres karakterer ud fra deres analyse. Spørg yderligere ind til stemmen på karakteren, da det er den, der er i fokus i radioteatret.

\*10

- Fokus på tempo, artikulation og karakteren gennem stemmen

## Optagelser

- Du skal i samarbejde med skuespillerne finde de rette lokationer til at optage scenerne \*

\*

Her skal I beslutte, om der skal optages indenfor eller udenfor, skal der være lidt støj, fuglefløjt eller ej? Dette er naturligvis forskelligt fra scene til scene, men er vigtigt at planlægge.

- Skuespillerne skal nu få sat sig fast på sin karakters stemme, så scenerne for alvor kan øves igennem. Skuespillerne deles igen op i grupper, så det går op med scenerne, og de skal gå hen på deres lokation, som de tidligere har besluttet. Sørg for selv, som instruktør, at komme rundt til alle grupper for at observere og instruere \*\*
- Nu skal skuespillerne optage! Sørg for at have en klar plan, så alle er i gang og ved, hvor de skal være hvornår. Nogle scener er der to med og andre er der tre, derfor er det vigtigt at du, som instruktør, har det store overblik. Scenerne behøver jo ikke at optages i kronologisk rækkefølge \*\*\*

## Redigering

- Optagelserne er færdige og produktet skal nu flettes sammen og redigeres \*
- Uddel enkelte scener, som skal redigeres. Sørg for at teste lyd af i både høretelefoner, på computerens højttalere samt de højttalere, der skal bruges til premieren. Sørg for at indhente de færdigredigerede scener, så du kan få flettet det hele sammen til én.
- I har nu et radioteater klar! Find et passende lokale til publikum, hvor de kan lytte til jeres produkt. \*\*
- Generalprøve \*\*\*

\*\*

Fokus på betoning, artikulation og pauser.

\*\*\*

Sørg for at grupperne har redskaberne til optagelser, f.eks. gode mikrofoner og eventuelle genstande, der skal bruges til at producere reallyd, effektlid, etc.

\*

Rediger produktet i f.eks. Soundation eller WeVideo. Sørg for, at alle skuespillerne kender det valgte redigeringsprogram, så alle kan have del i redigeringsprocessen.

\*\*

Gør lokalet hyggeligt og præsentabelt, så publikum føler sig afslappede.

\*\*\*

Lyt i fællesskab til det færdige produkt, inden der kommer et publikum og lytter.

## Visning

BOUFFON

---

*Let me entertain you?*



## Metoder

Bouffon, Le Coq, Butoh

## Organisationshierarki

1. Instruktør, dramaturgi
2. Skuespiller
3. Teknik

## Tema

Den umættelige generation - vi vil have mer', mer', MER'! Vi må ikke kede os! Vi kan ikke kede os. Underhold mig - vis mig noget nyt, nyt, NYT!

## Rollebegreb

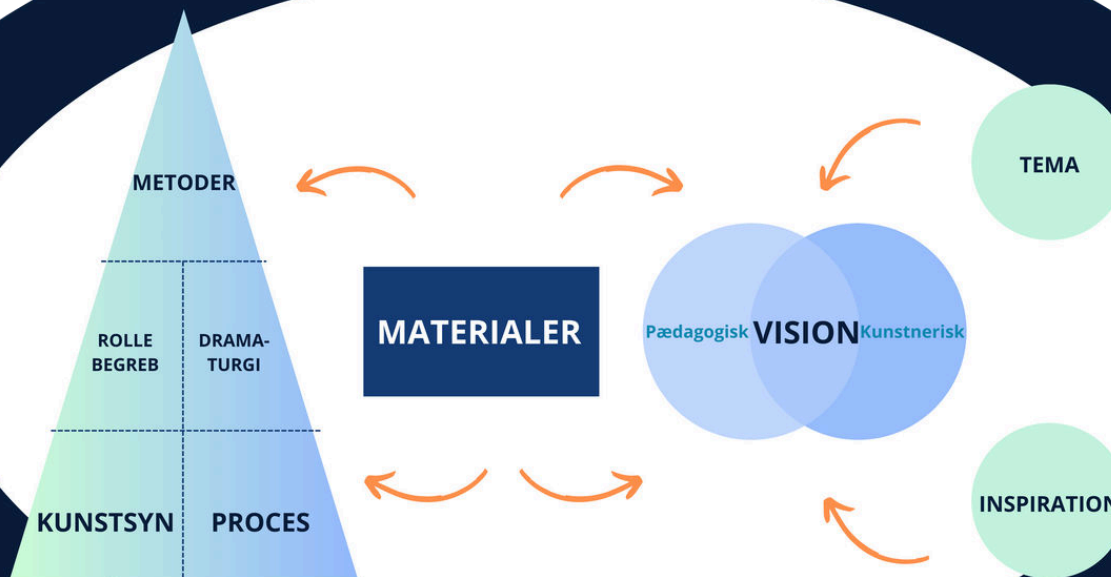
Skuespillerens egen Bouffon Klovn, arbejde med de basale behov og lyster og det ekspressive udtryk. Dramaturgisk - rollens opgave (mål)

## ORGANISATIONSHIERARKI

Scrolling  
Binge watching  
Skærme  
Tilstedeværelse  
At være i nuet  
Hvem ser på hvem?

## Dramaturgi

Aristotelisk med bølgede spændingskurve. Udgangspunkt i montage



## Inspiration

Serieafsnit: The Black Mirror,  
Joan Is Awful  
Film: The Joker  
Commedia dell'arte  
Butoh dancing  
Red Bastard

## Proces

Dramaturgisk proces

## Kunstsyn

Moderne kunstsyn

## Materialer

Kvaliteter fra Butoh  
Maskearbejde  
Improvisation  
Koreografi  
Stønnekor

## Vision

Igennem de ulækre, ekstreme og hånlige bouffonklovne at vise skyggesiderne hos publikum. Kan ubehaget ved at se disse væsner spejle de gemte, men sande sider i os selv?



# Opskrift

## Indledning

I denne produktion bruges bevægelsesteknikker fra Butoh til at skabe form for arbejdet med bouffonklovnen. Arbejdet munder ud i en interaktiv visning, hvor publikum er i centrum. Bouffonklovnene adskiller sig fra normal adfærd og kan kommentere på menneskelige skyggesider og den umættelige generation.

Skuespillerne vil få erfaringer med at bryde konventioner og være i frirum, hvor der er plads til at udtrykke sig på måder, der ellers ikke er plads til. Dette fungerer som udgangspunkt for en refleksion over normer og drifter.

## Formål

- At få kendskab til bouffonklovnen, samt Butoh-teknikken.
- At få erfaring med at blive bevidst om sine grænser i sig selv og andre.
- At sætte fokus på normer og konventioner.

## Råd og huskeregler

- Dette er en lang leg. Sørg for at have det sjovt og leg jer frem til ideer og materiale.
- Vær opmærksom på, at skuespillerne er trygge i rummet. At de kan afklæde bouffon, når de vil, og at de skal huske at lytte til deres egne behov.
- Bouffonerne er ægte væsner, som skal guides. De er ikke skuespillere med kostumer. Sæt derfor fokus på, at de på- og afklæder sig bouffon vendt væk fra de andre, evt. langs væggen. Så bliver der et tydeligt skift fra, hvornår de er bouffon, og hvornår de er sig selv.
- Som instruktør skal du hjælpe og guide bouffonerne til at gøre, som du vil. Vær anerkendende og pædagogisk overfor alt det, de gør. Du er deres "forælder".
- Det er varmt at være i bouffon, så giv dem tid til vand og pauser udenfor.
- Vær opmærksom på dine skuespillere i løbet af dit forløb. Trives de i projektet? Hvor er deres grænser? Bliver de overskredet eller tillader deres bouffoner det mere?
- Vær observant og opmærksom. Hvis du slipper dine bouffoner fri, opstår der hele tiden fede ting. Noter dem, anerkend dem og brug dem i visningen.

Arbejdstid ca. 12 timer

## Fremgangsmåde

### Præsentation

- Præsenter skuespillerne for det kommende forløb.
- Fortæl om visionen og rammerne ved at gennemgå krop-modellen.

### Inspiration

- Vis videoklip af arbejdet med bouffon eller eksempler på bouffonklovne. \*
- Vis eventuelt 'eksempel på Butoh', som I vil bruge som metode. \*\*

## Bouffonkroppe og maskearbejde

- Skuespillerne skal have elastisk tøj til rådighed.
- Find en masse stof og puder til polstring. Der skal bruges mere, end man tror.
- Lad nu skuespillerne polstre deres kroppe, så de bliver deforme.
  - Lad dem overveje, om der er en bestemt del af kroppen, der skal forstørres.
  - Tænk over dimensioner og kontraster.

## Noter

\*

Eksempler på Bouffon:

- Hvad er Bouffon:

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=Okbn9oo7WOs>

- Eksempel på Bouffon:

<https://www.youtube.com/watch?v=afISXWdQbAs&list=PL43B7DEFFF65A3C9B>

\*\*

Eksempel på Botuh:

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=butoh#fpstate=ive&vld=cid:c3c96808,vid:9ms7MGs2Nh8,st:0>

\*

Faciliter det således, at skuespillerne ikke står foran spejle hele tiden, men at de polstrer sig uden. Når de så ser bouffonen i spejlet, skal de registrere, hvem de møder. Får de lyst til at bevæge sig på en bestemt måde, eller får de et andet udtryk i ansigtet?

\*\*

Dette er nødvendigvis ikke deres endelige bouffonkrop, men vi prøver forskellige kroppe af. Det kan hjælpe mod selvkritikken at sige det til skuespillerne.

\*\*\*

Hold et helkropsspejl, hvor skuespillerne kan gå hen, hvis de har brug for at se sig selv og få inspiration.

\*\*\*

Giv øvelsen tid, så skuespillerne får ro til at opdage og lære deres bouffon at kende.

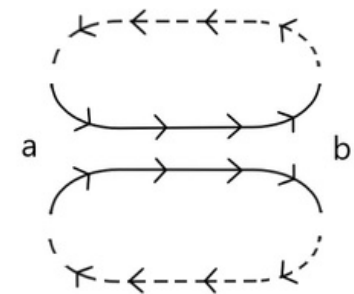
- Stil spejle op i lokalet, så skuespillerne kan opdage deres bouffon løbende. \*
- Når alle skuespillere er i bouffon, går I på gulv. \*\*
- Lad skuespillerne gå rundt mellem hinanden, hvor de prøver forskellige kropsholdninger og måder at gå på. \*\*\*
- Gå nu tilbage til “polstringsrummet” og lav en ny krop.
- Gentag nu samme fremgangsmåde og øvelse og opdag en ny bouffon.
- Vurder, om I skal gøre det igen.
- Skuespillerne skal nu vælge, hvilken bouffon de vil arbejde videre med i resten af forløbet og iklæde sig denne. \*\*\*\*
- Bouffonrunway: \*\*\*\*\*
  - Placer bouffonerne på en stolerække og sæt upbeat musik på til runway.
- Nu skal bouffonerne en ad gangen gå runway foran de andre. Lad dem vise, hvor lækre de er. Husk at heppe og huje på hinanden.

\*\*\*\*

Vær opmærksom på, at skuespillerne skal arbejde videre med deres bouffonkarakter, og derfor ikke behøver at vide så meget om bouffonen for at vælge den.

\*\*\*\*\*

Brug eventuelt sangen  
“Sissy that walk” - RuPaul



## Butoh og fysisk teater

- Arbejdet med Butoh er sat ind i en lang øvelse hen af gulv kaldet Motorvej. \*
- Start med blot at gå i motorvej til taktfast musik.

\*

Motorvej:

Skuespillerne bevæger sig fra den ene ende (a) til den anden ende (b) af lokalet i par. Når de kommer til b, drejer de væk fra hinanden og går tilbage til a. Fra a til b er de i øvelse og fra b til a, går de som sig selv. Det er ikke så vigtigt, at de følger hinanden i parrene, men vigtigere er, at der hele tiden er flow i motorvejen. Når der er plads foran en, starter man, så der ikke er pauser.

- Tilføj nu variationer for at få varme i kroppen. Vis variationen en gang hen af gulvet og lad dem kopiere dig. \*\*
- Nu skal I lave Butoh-kvaliteter. Start med at gå i neutral krop stadig i motorvej. Vurder, om du vil vise eller blot sidecoache. \*\*\*
- Tilføj nu en nedadgående retning hos skuespillerne og tilføj Butoh til det. \*\*\*\*
- Arbejd til sidst med skuespillernes fornemmelse for hinanden.
  - De skal bevæge sig i samme tempo.
  - Ved stop eller fald skal alle følge med.



\*\*

Variationer:

- Gå
- Hop
- Drej rundt
- Sving
- Firkant
- Kravl
- Gå baglæns

\*\*\*

Butoh-kvaliteter

- Neutral krop
- Ash walk
- Chok og impuls
  - En flue sætter sig et sted på kroppen
  - En høj lyd (bank evt. en stol mod gulvet)
  - At vågne op efter et mareridt
  - En fisk, der ligger på land
  - Sætte sig på en kaktus
  - Bryd ash-walk ved pludseligt at løbe fremad

- Vibration
  - Hvis man fryser
  - Hvis man er bange
  - Hvis man er vred
  - En orgasme
  - En bi
  - En elektrisk tandbørste
- Rystelser
  - Af grin
  - Af gråd
  - Som en vaskemaskine
  - Som et jordskælv
- Vridning/rotation
  - Start med at vride en arm af gangen og udvid ved at rotere kroppen. Hvor langt kan armen nu vrides rundt?
- Drop/slip
  - Et overraskende slip, der også kommer bag på skuespilleren
  - Start med at hæve en arm mod loftet og forestil dig, at den hænger fra en snor i loftet. Forestil dig nu, at snoren klippes over, og hvordan armen ville falde mod gulvet
  - Prøv med den anden arm
  - Lav et slip i knæene
  - Lad kroppen falde med
  - Prøv at ryk tyngden til siderne
- Fald
  - Vær opmærksom på faldteknik: hold tyngden tæt på egen akse og fald ud til siden tæt ved gulvet
  - Start fra snor i arm og fald helt ned på gulvet

## Arbejdet i Bouffon

- Nu skal skuespillerne i gang med arbejdet i bouffon, og skuespillerne skal i eget tempo finde frem til deres egen bouffon. \*
- Start med en opvarmningsøvelse, hvor du sætter stemningen og viser, at du selv tør skeje ud. Du sætter barren. \*\*
- Facilitér nu bouffonøvelser. Sørg for luft- og vandpauser. \*\*\*

\*\*\*\*

### Nedadgående retning

- Nu tilføres et element, som også er gældende i arbejdet med bouffon. Bouffon har en nedadgående retning og søger mod gulvet. Se nu, hvordan en nedadgående retning kan varieres i udtryk.
  - Pressende: hav en fornemmelse af at blive presset mod jorden
  - Sugende: skift nu til at blive suget nedefra.
  - Leg med, at presset og suget kan variere i intensitet og måske helt ophøre af og til.
  - Vælg den pressende eller sugende og tilføj Butoh-kvaliteterne.

\*

Vær opmærksom på dine skuespillere. Nogle vil hurtigt falde ind i klovnearbejdet og andre vil blive udfordret i at slippe normerne og kontrollen. Italesæt, at det er naturligt med forskelligt tempo og lad skuespillerne fortælle om deres oplevelse løbende i arbejdet.

\*\*

Eksempel på opvarmningsøvelse:

- Vulgær krop: Instruktøren er nu fitnessinstruktør og holdet skal kopiere instruktøren med krop og stemme. Instruktøren laver bevægelser med underliv og stønner. Det skal være absurd, mærkeligt og for nogen grænseoverskridende. Alle må grine, da det er med til at slippe både kontrol og forventninger.

\*\*\*

Bouffonøvelser:

Butoh med bouffon:

- Lav en motorvejsøvelse med bouffonerne, hvor de gennemgår Butoh-kvaliteterne.

Bouffon sammen med andre:

- Lad bouffonerne opdage og hilse på hinanden.

Bevægelig klump:

- Bouffonerne skal danne en klump og bevæge sig rundt i rummet i gruppen. De skal hele tiden have kropskontakt med en fra gruppen. Start med, at de skal over til modsatte hjørne, samtidig med at de skal kigge på instruktøren, som frit bevæger sig rundt.
- Prøv samme øvelse i klumpen, men nu må de ikke røre hinanden, men skal blot stå meget tæt.

Flødebolleøvelse:

- Øvelsen her er en forlængelse af den bevægelige klump. Nu står instruktøren med en flødebolle i hånden, som bouffonerne alle vil have. De skal dog hele tiden holde sig i klumpen og have kropskontakt. Instruktøren bevæger sig hele tiden rundt og kan gemme flødebollen bag ryggen.



## Rammer og ideer til visning

Her er tilføjet to eksempler på rammer bouffonerne kan sættes i. Brug gerne egne ideer i stedet eller tag inspiration fra disse.

Udarbejdelsen af disse gøres ud af bouffon. Bouffonerne tilføjes senere.

### Hån og parodi:

*En af bouffonens kendetegn er at parodiere og håne. De kan gøre det på vidt forskellige måder, men de synes generelt at menneskene er dumme eller åndssvage. Øv med skuespillerne forskellige måder at håne på og find frem til den enkeltes fokus.*

### Bouffoncirkel:

- Bouffoner går rundt i cirkel og parodierer den foran sig (på den måde bliver alle parodieret og alle parodierer samtidig.)

### Parodiér de andre:

- Bouffoner sidder på stole over for hinanden og observerer/parodierer hinanden.

### Hån instruktøren:

- Sæt dig selv som offer og lad bouffonerne håne og parodiere det, du gør og siger.

### De dumme mennesker:

- Spørg bouffonerne: "hvad gør mennesker, der er åndssvagt?" Bouffonerne kan nu frit parodiere de ting, de kommer i tanke om.

### Drifter:

*Et andet kendetegn for bouffonen er dens drifter og basale behov. Den tænker på sex og mad, og den er lystdrevet. Arbejd med skuespillernes umiddelbarhed og det grænsesøgende. Hvor bevæger bouffonerne sig hen, hvor skuespillerne stadig er trygge?*

### Stolen:

- Find en stol frem til hver bouffon. De må nu gøre alt, hvad de vil med stolen. Sidecoach og giv inspiration til flere måder at bruge stolen på.

### Med publikum:

- To bouffoner går på scenen ad gangen.
- Bed dem om at komme ind i rummet og mærk efter, hvad de får lyst til at gøre.
- Få dem nu til at undersøge, hvad de kan få publikum til. Prøv først, hvor de ikke må bruge ord og derefter med.

\*

### Stemmeopvarmning

- Lav grimasser.
- Kør tungen rundt i munden langs tandkødet. Først otte gange i begge retninger, så seks, fire, to og én.
- Massér ansigtet. Fokus på kæben.
- Stræk nakke og hals.
- Leg med toner:
  - Rul med læberne og skab vibrationer i forskellige toner.
  - Rul med tungen og kør fra lys tone til mørk.
  - Suk
  - Mmmh til forskellige toner.



## Stønnenkor:

- Facilitér først en stemmeopvarmning. \*
- Sæt nu skuespillerne til at arbejde individuelt med støn. \*\*
- Saml skuespillerne og lav en runde, hvor I hører alles støn. Dette er de lyde, jeres kor skal bestå af.
- Lav nu koret. \*\*\*

## Koreografi:

- Lav en simpel koreografi til "Let Me Entertain You" Robbie Williams. Lad der være passager, hvor der ikke er koreografi, så bouffonerne kan freestyle.
- Instruer skuespillerne i koreografien.
- Prøv i bouffon, hvor de får lov til at skeje ud til musikken. \*\*\*\*

## Sammensætning af visning

- Lad skuespillerne gå i bouffon.
- Hav dine noter med øvelser og sekvenser, du vil have med i visningen. Skriv dem op i den rækkefølge, du tænker vil virke i visningen. \*
- Guide nu bouffonerne fra sekvens til sekvens.
- Gennemgå rækkefølgen og beslutningerne efter skuespillerne har afklædt sig.
- Generalprøve.

\*\*

### Støn

- Skuespillerne skal finde på fem forskellige slags støn.
- De skal tegne eller beskrive dem, så de husker dem i det videre arbejde.
- De skal rangere dem fra mørkest tone til lysest.
- Til sidst skal de øve sig på de fem.

\*\*\*

### Sammensætning

Prøv forskellige rytmer af. Tag udgangspunkt i et beat (vælg et støn eller flere) og tilføj rytmer og stønmelodier hertil. For eksempel:

- *På række, sig et støn af gangen - fra mørkt til lyst.*
- *Et fælles langt mørkt*
- *Et taktfast støn, hvor andre kører længere støn henover.*
- *Alle stønner ens i forskellige toner.*
- *Tilføj et støn på 'og'-takten.*
- *Fra lyst til mørkt.*
- *Lav et klimaks.*

Lyt til de støn, der kommer, og gå med dem. Vær opmærksom på, at der grines. Det er okay. Så længe der er en tråd i det seriøse arbejde med koret, vil det sjove langsomt forsvinde.

\*\*\*\*

Det er vigtigt i denne sekvens at bouffonerne stadig får lov til at være bouffoner. Prioriteten er derfor ikke, at koreografien skal være helt tight og ens, men at de får lov til at lave den på deres egen måde og selv synes, at de er for fede.

\*

### Ide:

- Prøv at sætte bouffonerne fri blandt mennesker. Se hvordan de reagerer ude i virkeligheden. Brug det eventuelt som begyndelse på visningen, at bouffonerne står i kø sammen med publikum.